

Первомайська філія
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Кафедра обліку і економічного аналізу

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри

«___» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: Бухгалтерський і податковий облік активів підприємства (на матеріалах ТОВ «Побузький завод абразивів»)

Виконав: здобувач вищої освіти 56-ОО групи
Березовський Олександр Олександрович

(підпис)

Керівник роботи Гавриленко Н. В.

(підпис)

Первомайськ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Еволюція поглядів на сутність активів.....	7
1.2. Активи підприємства як об'єкт бухгалтерського і податкового обліку	15
РОЗДІЛ 2 ВИРОБНИЧО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «ПОБУЗЬКИЙ ЗАВОД АБРАЗИВІВ».....	31
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Побузький завод абразивів»	31
2.2. Оцінка фінансового стану ТОВ «Побузький завод абразивів».....	34
РОЗДІЛ 3 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ І ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК АКТИВІВ ТОВ «ПОБУЗЬКИЙ ЗАВОД АБРАЗИВІВ».....	50
3.1. Бухгалтерський облік активів ТОВ «Побузький завод абразивів».....	50
3.2. Податковий облік активів ТОВ«Побузький завод абразивів».....	57
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ НА ТОВ «ПОБУЗЬКИЙ ЗАВОД АБРАЗИВІВ».....	64
4.1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів виробництва на підприємстві.....	64
4.2. Заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу найбільш вагомих факторів.....	66
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	73
ДОДАТКИ	

ВСТУП

У сучасних ринкових умовах господарювання важливого значення набуває такий показник ефективності діяльності підприємства, як його вартість. Так, максимізація вартості підприємства є запорукою покращення інвестиційної привабливості, що дозволить залучити інвестиції для розвитку підприємства. З метою визначення достовірної вартості підприємства спочатку необхідно достовірно оцінити всі складові або всі його активи. Для

забезпечення безперервної господарської діяльності суб'єктам господарювання необхідна певна кількість засобів виробництва, грошових коштів та інших активів, які безпосередньо є об'єктами бухгалтерського обліку. З метою розуміння їх ролі, впливу на фінансовий стан підприємства та для правильного відображення у звітності, необхідним є групування об'єктів за певними ознаками, тобто наявність класифікації, що забезпечить єдність підходу щодо застосування всіх елементів методу бухгалтерського обліку.

Одним із важливих поділів активів є їх поділ на монетарні та немонетарні. Введення вищенаведеного поділу в практику бухгалтерського обліку України пов'язано з рядом проблем, але основним фактором стало закріплення монетарно-немонетарного методу оцінки в Міжнародних стандартах фінансової звітності, а згідно ст. 1 Закону України —Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні¹ національні стандарти не повинні суперечити міжнародним. Проте, у зв'язку з появою нових об'єктів бухгалтерського обліку виникає проблема щодо правильності їх віднесення до складу монетарних чи немонетарних активів. Отже, тема випускної роботи є актуальною.

Мета випускної роботи: дослідити теоретичні та прикладні аспекти бухгалтерського обліку і аналізу активів підприємства.

Для реалізації поставленої мети були визначені наступні завдання:

- описати історичний аспект дослідження економічної суті активів;
- розкрити теоретико-методологічні аспекти бухгалтерського і податкового обліку активів підприємства;

- дослідити та висвітлити виробничо-економічні особливості та оцінити фінансовий стан функціонування досліджуваного підприємства;
- оцінити методику ведення бухгалтерського обліку та аналізу активів ТОВ «Побузький завод абразивів».

Об'єктом дослідження випускної роботи є бухгалтерський і податковий облік активів підприємства, а також господарська діяльність ТОВ «Побузький завод абразивів». Предметом дослідження виступають теоретичні, методологічні та практичні питання (проблеми) з бухгалтерського і податкового обліку активів підприємства.

Законодавчо-нормативна база випускної роботи включає _____ нормативні документи; теоретичні аспекти представлені роботами таких авторів: Ф.Ф. Бутинця, Н.В. Гавришко, О.О. Жарікової, І.В. Жиглей, Л.В. Івченко, В.В. Ковальова, О.А. Лаговської, С.Ф. Легенчука, Н.М. Малюги, М.С. Пушкаря, Р.В. Романів, К.В. Романчук та зарубіжних вчених: В.Д. Андрєєва, Л.Ф. Жилінської, О.А. Заббарова, О.В. Лупікової, Т.М. Малькової, Я.В. Соколова, В.Я. Соколова, К.Ю. Циганкова Л.А. Чайковської та ін.

Практична база випускної роботи складається зі Статуту ТОВ «Побузький завод абразивів», облікової політики, первинних документів з обліку активів підприємства, синтетичних реєстрів.

Дана випускна робота містить 4 розділи.

В першому розділі розкриваються теоретичні аспекти бухгалтерського та податкового обліку активів підприємства, проаналізовано зміну уявлень про предмет дослідження в ході розвитку світової економічної науки; узагальнено та оцінено підходи до розуміння економічної сутності активів як об'єкта бухгалтерського і податкового обліку.

В другому розділі надана виробничо-економічна характеристика та проведено аналіз фінансового стану ТОВ «Побузький завод абразивів».

Третій розділ випускної роботи містить характеристику бухгалтерського і податкового обліку активів ТОВ «Побузький завод абразивів».

Четвертий розділ містить аналіз умов праці й характеристику небезпечних і шкідливих факторів на робочих місцях підприємства; аналіз виробничого травматизму, професійних захворювань; заходи виробничої санітарії; на ТОВ «Побузький завод абразивів»; основні функції управління охороною праці на підприємстві, питання фінансування і стимулювання заходів щодо охорони праці.

Випускна робота виконана на _____ сторінках, містить ____ рисунок, таблиць, додатків. Список використаних літературних джерел налічує _____ найменування.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ПСБО – положення (стандарт) бухгалтерського обліку;

П.- пункт;

ПАТ – Приватне акціонерне товариство;

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО І ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Еволюція поглядів на сутність активів

Дослідження питань теорії і практики формування та оцінки активів господарюючих суб'єктів передбачає необхідність звернення до теоретичних основ досліджуваної категорії, більш змістовне розкриття якої обумовлює важливість, по-перше, дослідження питань сутності активів як економічної категорії, а також їх класифікації на окремі види, по-друге, дослідження існуючих методик економічного аналізу активів.

Незважаючи на важливу роль активів у функціонуванні підприємства, досі відсутній єдиний підхід до визначення сутності цієї категорії. Більшість вчених, науковців та практиків ототожнюють активи з майном, засобами та частиною бухгалтерського балансу. І дійсно, якщо звернутися до історії, то, наприклад, у Стародавньому світі такої категорії як активи не існувало. Здебільшого у підручниках з історії бухгалтерського обліку зустрічається термін «майно». Починаючи приблизно з першої половини XIV ст., з розвитком теорій подвійного запису та балансу, з'являється термін «актив», що символізує частину бухгалтерського балансу. З подальшим розвитком економічних поглядів трактування сутності категорії «активи» змінювалося (рис. 1.1).

Формування категорії —актив пройшло довгий шлях еволюції разом з розвитком економічної науки. У Стародавній Греції в XV ст. до нашої ери вівся чіткий облік майна. Витрачання цінностей здійснювалося трьома особами на основі документу із записом уповноваженої особи: «підлягає видачі».

Одна людина фіксувала на папірусі кількість цінностей, призначених для відпуску, друга – фактичний відпуск, а третя – здійснювала контрольну функцію, а саме: відмітки про виявлені відхилення. Оскільки основним обліковим прийомом на той час була інвентаризація, то саме на її підставі проводився матеріальний облік майна з обов’язковим виведенням його щоденного залишку. Особи, відповідальні за відпуск цінностей, щовечора складали звіт, де відображали рух цінностей за платниками і одержувачами, а всередині цього групування – за їх найменуванням.

Як зазначає Я.В. Соколов: —Важко уявити, як саме узагальнювалися господарські операції, але те, що це мало місце, ми можемо дізнатися з промов Демосфена. Так, з промови проти Афеба ми дізнаємося про актив балансу майстерні рабовласника¹ (таблиця 1.1) .

Таблиця 1.1.

Актив балансу” майстерні рабовласника

1	Рухоме майно	3 таланти 56 мін**
2	Раби (52 чол.)	2 таланти 50 мін
3	Коштовності	3 таланти
4	Сировина для виробництва	2 таланти 30 мін
5	Дім	30 мін
Разом		12 таланти 46 мін
1 талант = 60 мінам = 25,5 кг; міна= 425 г		

Майном у Стародавньому Єгипті визнавалося рухоме майно, коштовності, сировина для виробництва, дім і навіть раби, причому все вище зазначене мало

свою вартість. У Вавілоні ситуація була аналогічною. Облік здійснювався з використанням списків, описів, основне призначення яких полягало у відображенні стану майна. При такій формі здійснювалася лише реєстрація активів, що обліковувалися, а їх зміна та рух в операціях залишалися незрозумілими. Проте, ця проблема вирішувалася за допомогою прибутково-видаткового обліку, який полягав у здійсненні разових записів надходження та витрачання продуктів, на основі яких з'являлися документи, в яких зазначалися види, кількість засобів, джерело їх надходження та вибуття або витрачання. Потім показники прибуткового та видаткового документа зводилися та визначався залишок. Ці документи групувалися окремо за найменуваннями окремих цінностей.

У Римі облік майна вівся за допомогою книг, які використовувалися навіть в домашньому господарстві. Причиною цього було те, що, на думку римлян, людина, яка не вміє вести домашнє господарство, не може керувати державними справами. Варто зауважити, що на той час в Римі існувала вже так звана реєстрація майна. Сума останнього, встановлена цензором за книгами власника, заносилася першою в реєстр чи лист, який зберігався в державному архіві. Реєстрація та облік майна, починаючи з 487 р. до н.е., в Стародавньому Римі вівся з метою оподаткування. На той час оподатковувалося не тільки нерухоме майно, а й рухоме. Причому до рухомого майна на той час відносили навіть жіноче вбрання та інший одяг. Слід відмітити, що в книзі Арістотеля —Державний устрій Афін є вказівки на те, що ще за часів Дракону (приблизно 620 р. до н.е.) державна влада вимагала від громадян складання інвентаря їх майна.

За часів Солона все населення, на підставі даних інвентарів, було поділено на чотири класи з метою визначення ставок податків. Основною причиною обліку особистого майна було те, що деякі громадські посади могли займати лише особи, які мали майновий ценз, тобто володіли певним майном, доказом чого виступав інвентар. Проведені дослідження свідчать, що в Стародавньому світі категорія —активи була відсутня. Об'єктом обліку виступало особисте

майно, на основі якого складали інвентарі, які були доказом статку, що давало змогу займати громадські посади, а згодом почали реєструвати майно кожного домогосподарства з метою контролю та оподаткування. З появою подвійного запису основною функцією бухгалтерського обліку став контроль за збереженням майна. Епоха Ренесансу (XIV - XVI ст.) стала поворотним моментом у розвитку бухгалтерського обліку. В цей період з'являються перші праці, в яких авторами згадується бухгалтерський облік матеріальних цінностей (табл. 1.2). Панування ідей меркантилізму призводить до усвідомлення грошей як міри вартості та необхідності вартісної оцінки майна.

Таблиця 1.2

Облікові праці вчених XV-XVI століть

Автор	Назва праці	Основні положення
Венедикт Котруллі	—Про торгівлю і досконалого купця (1458 р.), видана в 1573 р.	Розкрито окремі питання організації та техніки ведення обліку майна. Учений рекомендував закривати щорічно рахунки, а результат, одержаний при закритті рахунків —Прибутку і збитків, переносити безпосередньо на рахунок —Капіталу
Лука Пачолі	—Сума арифметики, геометрії, вчення про рахунки і записи (1494 р.)	Викладено методологічні принципи бухгалтерського обліку в торгівлі. Наведено групу рахунків на яких відображалися цінності: гроші, речі, товари та розрахунки. Хоча робота не містить поняття синтетичного рахунку —Товарів, товарні запаси учений рекомендував відображати за конкретними найменуваннями, і в тому ж аналітичному розрізі визначати фінансовий результат від їх реалізації (прибуток або збиток)
Анжело ді Піетро	—Керівництво для господарств, (1586 р.)	Детально описані питання ведення бухгалтерських книг в монастирських господарствах. Крім того, робота містила досить цікаву пропозицію щодо обліку товарних надлишків за реалізаційною вартістю

Першим літературним твором з бухгалтерського обліку стала праця, написана в Неаполі в 1458 р. В. Котруллі Про торгівлю і досконалого купця, хоча надрукована вона була лише в 1573 р. Робота була присвячена організації

і техніці ведення торгівлі. Бухгалтерський облік розглядався в ній як один із інструментів управління одиничним підприємством, і тому автор присвятив йому окрему частину. Котруллі В. запропонував використовувати рахунок власних коштів. Наголошував на необхідності ведення трьох книг: головної, Журналу та Меморіалу. Однак вперше систематизацію обліку провів францисканський монах Лука Пачолі.

Так, в одній із глав фундаментальної праці Л. Пачолі *Сума арифметики, геометрії, вчення про пропорції і відношення* (1494 р.) – *Трактат про рахунки та записи* в частині I Інвентар зазначається: Спочатку купець повинен скласти детально свій інвентар, тобто записати на окремих аркушах або в окрему книгу все, що, на його думку, належить йому в світі, як в рухомому, так і нерухомому майні, починаючи завжди з більш цінних речей, які легко втратити, тобто готівки, коштовностей, срібних виробів тощо. Нерухомість же, наприклад, будинки, поля, лагуни, долини, водоймища, не можуть бути так швидко втрачені, як рухомість. Все інше майно необхідно віднести послідовно до інвентарю, попередньо позначивши в ньому рік і дату, а також місце складання та своє ім'я.

Характерним є те, що у інвентарі наводиться майно купця, тобто — чашки, ложки, постільна та столова білизна, сорочки. До майна відносили не тільки створені цінності, а й природні (лагуни, долини, водоймища). Варто також зазначити, що майно, яке використовувалося у торгівлі, не відділялося від особистих речей. Також у трактаті Л. Пачолі наводить групу рахунків, на яких відображалися цінності: гроші, речі, товари та розрахунки. Особливістю даних рахунків було те, що так званий актив (надходження) знаходився справа, а пасив (витрачання) – зліва, що є прямою протилежністю до сучасної форми рахунку.

Значний внесок у становлення обліку оборотних активів здійснив Л. Пачолі, який вважав, що товарообмінні операції в частині оцінки одержаних товарів необхідно обліковувати за цінами продаж: Ти повинен оцінити міну в грошах, тобто ніби-то уявити купівлю і продаж за готівковий розрахунок, і, на

твій розсуд, яку цінність представляє товар, таку ціну і прийняти за основну». Отже, товарообмінну операцію трактував не як договір міни, а як договір постачання. При визначенні результату від реалізації товарів, одержаних в обмін, пропонувалося два варіанти: 1) разом зі всіма товарами; 2) окремо без грошової оцінки товарів, прийнятих при обміні, неможливо без великих ускладнень визначити прибутки і збитки. Італійський дослідник Анжело ді Піетро заклав основи оцінки активів за ринковою вартістю. Розповсюдив діграфізм на облік монастирського господарства і банків, при цьому з об'єктів поточного обліку він виключав основні засоби, останні враховувалися тільки в інвентаризаційних відомостях.

В епоху Ренесансу панували ідеї італійської бухгалтерської школи, представники якої були прибічниками юридичного трактування обліку. Баланс розглядали як таблицю, в активі якої зазначені цінності, а в пасиві – їх власники. Вже в кінці XIV ст. комерсанти в Італії складали баланс не лише для контролю оборотів, але й для цілей управління господарською діяльністю. Проте, баланс складався не регулярно (проміжок часу між двома фінансовими звітами становили від одного до п'яти років). Відсутність в обліку поділу рахунків на синтетичні та аналітичні призводило до перенавантаження статтями балансу середньовікових фірм. Баланс банку святого Георгія на 1 січня 1409 р. включав 95 активних статей та 310 пасивних, баланс Барселонського відділу компанії Датіні на 31 січня 1399 р. – більше 110 статей в активі та до 60 в пасиві. Таким чином, революційний стрибок у методиці обліку пов'язаний з виникненням подвійного запису (XV ст.) і його впровадженням у бухгалтерський облік, що зумовило не тільки виникнення рахунків, нових форм бухгалтерського обліку, але й балансу з визначенням майна (матеріальних цінностей) як активів торговця.

Сучасній категорії актив на території України, як і у Західній Європі, відповідали такі терміни як майно, матеріальні цінності, інвентар, власність. Наслідки цього можна прослідкувати, аналізуючи трактування активу сучасними вченими та науковцями. Французька школа на чолі з А. Гільбо та Е.

Леоте відкидала юридичне трактування обліку. Вважали, що актив включає основні засоби, оборотні засоби, витрачені засоби (вкладені в незакінчені процеси), засоби у дебіторів і збитки. Всі матеріальні активи оцінюються тільки за собівартістю.

Саватьє Р. зазначав, що актив є правом на майно. Облік, перетворюючи майно на право на майно, призводить до того, що з усіх якостей предмета зберігається тільки одна: його вартість, що підлягає обліку та виражена в певних грошових одиницях. В активі відображаються вимоги, а в пасиві – зобов'язання. Розквіт промисловості та поява акціонерних товариств призвели до стрімкого розвитку теоретичної бухгалтерської думки. Основний внесок у розвиток обліку активів здійснено такими науковцями того часу як Ж. Саварі, М. де ла Портом, Л. Сеєм, Е. Дегранжом та ін. (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

Внесок вчених XVII-XX ст. у розвиток обліку активів

Автор	Основні досягнення
Жак Саварі	Ввів поділ бухгалтерського обліку на аналітичний і синтетичний, використання торгової калькуляції, класифікацію кінцевих балансів на інвентарні і конкурсні, які включали і особисте майно власника. Ж. Саварі є одним з авторів, які вперше визнали за необхідне ведення допоміжних книг (книги покупок, з обліку закупівель товарів; журнал для запису товарів, придбаних в кредит; книги продаж для запису реалізації товарів за готівковий розрахунок, а також для запису сум, які поступають в оплату за товари, надані в кредит). Вважав, що в основі балансу лежить інвентар, а також зазначав, що необхідно проводити переоцінку майна та зобов'язань
Матьє де ла Порт	Запропонував класифікацію рахунків, при цьому виділяв групу майнових або власності. Група майнових рахунків виконувала специфічну господарську функцію управління ресурсами всередині підприємства. Ввів допоміжну книгу (номерна книга), яка передбачала ведення обліку прибутків і збитків від продажу окремих видів товарів
Леон Сей	Розробив основи вчення про калькуляцію собівартості. Наполягав на максимально

	детальному обчисленні собівартості, на напівфабрикатному її варіанті, на обов'язковій грошовій оцінці супутніх продуктів
Едмонд Дегранж	Розробив американську форму рахівництва, що ґрунтувалася на веденні в Головній книзі п'яти рахунків: каса, товари, векселі отримані, векселі видані, прибутки і збитки
К. Гезель	Виокремлював активні (протилежні) та пасивні (власні) рахунки. На власних рахунках обліковується власність купця

Таким чином, вже у XVII ст. майно поділяли на матеріальне та нематеріальне, а також виділяли таку категорію як чисте майно, тобто майно підприємства, що створене за рахунок власних джерел його утворення. На території сучасної України з початку XVI і до середини XVII ст. панували ідеї італійської бухгалтерської школи. Особливий вплив мали праці Л. Пачолі та В. Котруллі, тому облік матеріальних цінностей був схожим. Розвиток внутрішньої та зовнішньої торгівлі за часів Запорізької Січі сприяв і розвитку бухгалтерського обліку.

Торговельні активи (майно), які підлягали щорічній перевірці, називалися інвентарем. Проте, варто зазначити, що сьогодні термін інвентар має зовсім інше значення та в якості синоніма активу (майна) не використовується. Як вже зазначалося термін актив почав застосовуватися саме як назва лівої частини балансу. Баланс за схожою формою, яку маємо на сьогодні, почали складати комерсанти у XIV ст. і вже на той час останній мав дві частини, однією з яких був актив, де відображалися господарські засоби. До початку XX ст. під активом розуміли сукупність майнових цінностей, що знаходяться у власності підприємства. Варто зазначити, що вчені та науковці в різні періоди трактували категорію актив по-різному. Причиною цього було відсутність єдиного підходу до складових лівої частини балансу. Так, французький вчений П. Пурра пояснював актив з економічної точки зору, як акумульовані витрати для купівлі та утримання цінностей, натомість С. Рікардо давав визначення з юридичним його тлумаченням, як зобов'язання перед власником.

1.2 Активи підприємства як об'єкт бухгалтерського і податкового обліку

Сучасний стан розвитку економічних відносин вимагає пошуку нових підходів до обліку активів. Це обумовлено необхідністю максимально достовірно оцінити вартість активів суб'єкта господарювання як основи вдосконалення методології їх обліку. Як зазначає І.В. Жиглей: Розвиток будь-якої науки базується на напрацюваннях попередників. Суспільна наука, якою є й бухгалтерський облік, не має географічних меж, не повинна та не може розвиватись в замкнутому середовищі.

Аналіз досліджень попередників та сучасних як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, дозволяють визначити актуальні питання, вивчити зарубіжний досвід, що, з урахуванням національних правових, ментальних та інших особливостей, може бути застосований у вітчизняній обліковій практиці та запропонувати шляхи покращення теорії та методології бухгалтерського обліку як науки.

Історія розвитку обліку активів виступала об'єктом наукових досліджень багатьох вітчизняних науковців, зокрема, Ф.Ф. Бутинця, Н.В. Гавришко, О.О. Жарікової, І.В. Жиглей, Л.В. Івченко, В.В. Ковальова, О.А. Лаговської, С.Ф. Легенчука, Н.М. Малюги, М.С. Пушкаря, Р.В. Романів, К.В. Романчук та зарубіжних вчених: В.Д. Андрєєва, Л.Ф. Жилінської, О.А. Заббарова, О.В. Лупікової, Т.М. Малькової, Я.В. Соколова, В.Я. Соколова, К.Ю. Циганкова Л.А. Чайковської та ін. Проте, історичний аспект обліку активів потребує вивчення та подальших досліджень у зв'язку з необхідністю встановлення причинно-наслідкових зв'язків при формуванні категорії активи в процесі розвитку економічної науки.

В українському законодавстві склалася парадоксальна ситуація – відсутня чітка відповідь на питання, що саме з позиції бухгалтерського, цивільного та господарського законодавства відображає у бухгалтерському обліку суб'єкт господарювання: активи, майно або ресурси. Основою ефективного проведення наукового дослідження є з'ясування понятійного апарату, що забезпечує єдиний підхід до трактування понять та дозволяє виокремити ознаки, які

характерні для певного об'єкта. Саме тому особливу увагу приділимо даному питанню.

Поняття «актив» визначено і врегульовано на законодавчому рівні. Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), актив – це ресурс, контрольований суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід для суб'єкта господарювання. Згідно з американським стандартом бухгалтерського обліку SFAC 6, активи – це ймовірні майбутні економічні вигоди, які отримані або контролюються окремою компанією в результаті угоди або минулих подій. Визначення активів у МСФЗ та Американських стандартах бухгалтерського обліку (GAAP US) за сутністю є ідентичними та визначають дві основні характеристики активу – контрольовані суб'єктом господарювання ресурси, які передбачають отримання в майбутньому економічних вигід.

Національні стандарти бухгалтерського обліку акцентують увагу на наявності двох основних умов визнання активів: 1) право власності суб'єкта господарювання на активи; 2) можливість отримання економічних вигід від їх використання в майбутньому. Відповідно до МСФЗ передбачено, що право власності не є істотним при визначенні активу в балансі, оскільки основним є контроль вигід від їх використання. Професор Я.В. Соколов зазначав, що розповсюдження Міжнародних стандартів фінансової звітності призвело до виникнення нового поняття «ресурси»

Слід відмітити, що законодавчі документи, які регулюють бухгалтерський облік, не використовують поняття «майно», проте це поняття наявне в господарському та цивільному законодавстві. Згідно зі ст. 139 Господарського кодексу України (далі – ГКУ), майно розглядається як сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів.

Цивільний кодекс України (далі – ЦКУ) трактує майно як окрему річ, сукупність речей, а також майнові права та обов’язки. Згідно зі ст. 3 Закону України Про оцінку майна, майнових прав, професійну оціночну діяльність в Україні, майно – об’єкти в матеріальній формі, будівлі та споруди (включаючи їх невід’ємні частини), машини, обладнання, транспортні засоби, паї, цінні папери, нематеріальні активи, в тому числі об’єкти права інтелектуальної власності.

Отже, в Господарському кодексі України наведено ширше визначення категорії «майно», ніж в Цивільному кодексі України, адже зазначено вартісний характер речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), що виробляються чи використовуються у діяльності підприємства, відображаються в балансі або на позабалансових рахунках. Аналіз теоретичних досліджень показав, що досі не сформовано єдиного підходу до трактування поняття «актив». Більшість авторів не повністю розкривають економічну сутність і природу даного поняття, а лише визначають їх призначення, не надаючи чіткого тлумачення. Інші автори трактують його занадто широко. Дана проблема призводить до неоднозначності та суперечливості трактувань понять та спричиняє проблемні питання в процесі правового регулювання діяльності підприємств.

У дисертації Л.Л. Горецької розглянуто два загальні підходи щодо економічної інтерпретації «активів», які виділяють В.В. Ковальов та В.В. Патров, виходячи із складу та розміщення господарських засобів підприємства, що наводиться в активі бухгалтерського балансу (рис. 1.2).

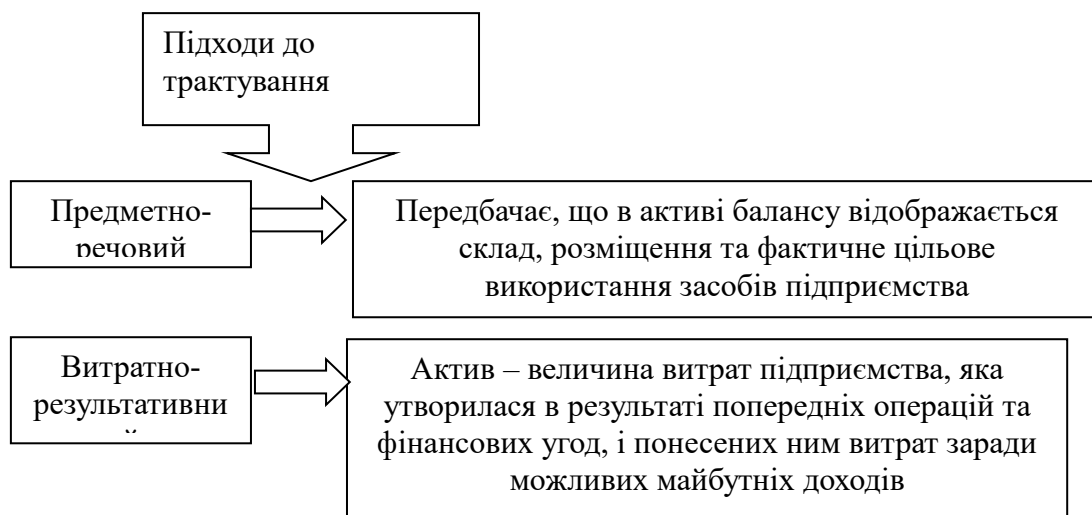

Рис. 1.2. Підходи до трактування активу за В.В. Ковальовим та В.В. Патровим

Предметно-речовий підхід акцентує увагу на тому, що активи – це вкладені фінансові ресурси підприємства, та на функціональному призначенні придбаних господарських засобів. Відповідно до цього, актив балансу – це засоби, які можна відчутися руками¹ і які можуть бути підтверджені інвентаризацією.

Витратно-результативний підхід до трактування активу балансу ширший за сутністю. Основним є вкладення коштів у створення активу з метою отримання доходу. Таким чином, за словами В.В. Ковальова та В.В. Патрова, предметно-речове трактування – це квінтесенція контрольної функції обліку як відображення статус-кво; витратно-результативне трактування – відображення інформаційно-комунікаційної функції обліку з її націленістю на майбутнє, на той дохід, який в принципі можливо отримати при розумному та ефективному використанні засобів, які є в наявності у підприємства.

Соколов Я.В. зазначає, що на практиці існують три підходи до трактування змісту категорії «актив» (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Підходи до трактування категорії “актив” за Я.В. Соколовим

Назва підходу	Сутність підходу	Підходи до оцінки активів
1. Майно, яке знаходиться у власності підприємства	Актив – це все майно, яке відображено в інвентаризаційному описі,	За поточною ринковою ціною

	тобто актив розуміється як майно, що перебуває у власності підприємства	
2.Витрати майбутніх періодів	Актив не пов'язаний з інвентарем, а витікає з поточної документації підприємства, яке постійно витрачає гроші. Одні витрати, пов'язані з даним звітним періодом, вважаються витратами, а інші, які пов'язані з майбутніми звітними періодами – капіталізуються, тобто тимчасово переміщуються в активи з тим, щоб в майбутніх періодах їх віднесли на витрати	За собівартістю
3.Доходи майбутніх періодів	Актив – це доходи майбутніх періодів. Підприємство здійснює витрачання коштів і ресурсів заради доходів, які ці витрати повинні принести в майбутньому. Якщо витрати не приносять доходів, то це не витрати, а втрати	Об'єкти активів потрібно переоцінювати

Перший підхід до трактування активу характерний як для західної, так і для російської школи бухгалтерського обліку (Г. Нікліш, Н.С. Лунський, Н.А. Кипарісов, Н.А. Леонтьєв та ін.). Другий підхід з'явився на початку XX ст. у Росії: його прихильниками були А.П. Рудановський, Я.М. Гальперін, І.Р. Миколаїв та інші, а в Німеччині – Е. Шмаленбах. Прибічники даного підходу категорично виступали проти проведення переоцінки вкладених активів. Третій підхід виник у середині XX ст.

Одним з його творців був італійський бухгалтер Д. Дзаппа. Активом визнавався тільки той об'єкт, який здатний приносити дохід. Якщо орендоване

обладнання здатне формувати дохід – це актив, якщо ні – то йому не місце в активі. У цьому випадку підкреслюється пріоритет змісту над формою, економіки над правом. Звідси випливає і ставлення до переоцінки активів: якщо вартість активів зростає, то це зростання збільшує дохід. Узагальнення результатів аналізу категорії «актив» в довідковій літературі (табл. 1.5) дозволяє визначити та відокремити основні категорії, які характеризують теоретичні підходи до визначення сутності даного поняття (Додаток А).

Таблиця 1.5

Узагальнення результатів аналізу облікової категорії «актив» у довідковій літературі

Тлумачення	Кількість	ПІБ автора
1.Ліва частина балансу	19	Агеєва Ю.Б., Азріліян А.Н., Арінушкін М.С., Бабаєв Ю.А., Бабенко І.П., Бакаєв А.С., Бічік С.В., Бойко В.М, Борисов А.Б., Бутинець Ф.Ф., Голощанов Н.А., Ермошенко Н.Н., Загородній А.Г., Коноплицький В.А., Красій С.А., Копоруліна В.Н., Мороз А.М., Науменко В.І., Гарбузов В.Ф
2.Сукупність майна	7	Бакаєв А.С., Бернар І., Борисов А.Б., Науменко В.І., Мочерний С.В., Загородній А.Г., Коноплицький В.А
3 Ресурси	5	Бутинець Ф.Ф. Галяпін Л.В., Редько А.Ю., Велш Глен А., Сазерленд Дж., Кенуєлл Д.
4.Власність	6	Агеєва Ю.Б., Азріліян А.Н., Бабенко І.П., Новіков В.А., Райс Ентоні, Шемшученко Ю.С.
5.Перевищення сум доходу фірми над її витратами	5	Бічік С.В., Бойко В.М., Азріліян А.Н., Борисов А.Б., Ермошенко Н.Н.

Продовження таблиці 1.5

6.Вартість	2	Бічік С.В., Ожегов С.І
7.Господарські засоби	2	Аринушкін М.С., Бакаєв А.С.
8.Економічні ресурси	2	Бланк І.О., Саблук П.Т.
9.Наявні кошти фірми	1	Корнієнко Г.В
10.Матеріальні цінності	1	Фамінський І.П.

Серед 42 розглянутих довідкових джерел, 38 % дослідників трактують актив як ліву частину балансу, в якій відображається все майно підприємства. Проте, даний підхід показує лише розміщення активу відносно до балансу, та не відображає сутності поняття. В даному випадку актив трактується як облікова категорія, яка виступає однією з частин балансу, та увага дослідників акцентується на грошовій оцінці вартості підприємства. Інша ж частина авторів довідкової літератури (14 %) трактують актив як майно.

Розглянемо сутність поняття “майно”. Загородній А.Г. розуміє під майном будь-яку матеріальну цінність, яка знаходиться у власності або володінні юридичних чи фізичних осіб.⁴⁶ Матеріальні цінності, у свою чергу, можна трактувати як речі, що мають певну вартість, ціну, оскільки матеріальний – це те, що існує незалежно від свідомості, має відчутну форму; речовий, предметний.

Аринушкін Н.С. розглядав майно з двох сторін: насамперед всю сукупність господарських відносин, оцінених в грошах; відносив до майна не лише речі, але і дебіторів, а також і кредиторів, і розрізняв у складі майна актив та пасив. З іншого боку під —майном‖ вчений розуміє частину активу, точніше, лише сукупність речей, а саме такі предмети, як будинки, будівлі,

споруди, машини та інші предмети, які призначені для тривалої господарської служби.

Борісов А.Б, Науменко В.І. та Райзберг Б.А. розуміють під активом сукупність майна та грошових коштів, які належать підприємству, а Коноплицький В.А. відносить до активів ще й цінні папери. Бернар І. розглядав актив як сукупність належного суб'єкту господарювання власного майна та дебіторських рахунків. Мочерний С.В. наводить більш глибоке трактування: активи – сукупність майна, інтелектуальної власності, грошових ресурсів, що належать підприємству, фірмі, компанії, в які вкладено засоби власників та інших осіб.

Фамінський І.П. відносить до активів матеріальні цінності, цінні папери, різного роду вклади до банків, готівку, а також нематеріальні активи (гудвіл, патенти, авторські свідоцтва, торгові марки тощо), що належать підприємству. Проте, на нашу думку, все, що знаходиться в активі, згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку не можна назвати майном, або тими ж матеріальними цінностями, оскільки грошові кошти, гудвіл, резерв сумнівних боргів до цієї категорії відносити не доцільно. Що ж стосується майнових прав, то це суб'єктивні права учасників правовідносин, пов'язані з володінням, користуванням та розпорядженням майна.

Як зазначає Л.Л. Горецька: наявність будь-якого права або обов'язку розуміє під собою об'єкт, на який вони поширюються. І навпаки, будь-який об'єкт бере участь в господарській діяльності не сам по собі, а через ті чи інші права або обов'язки економічного суб'єкту.

Тобто, активи є правами на ресурси, а не ресурсами, як це зафіксовано в міжнародних та національних стандартах бухгалтерського обліку. Якщо правові відносини виникають з приводу майна господарюючого суб'єкта, то для даного суб'єкта виникають майнові права на майбутню компенсацію за вилучені об'єкти майна, тому в обліку вони знаходять відображення в активі балансу.

Проте, як і у випадку з майном, майнові права також можна застосовувати до трактування активів лише частково. 10 % авторів розглядають актив як перевищення грошових надходжень над витратами. На нашу думку, таке визначення не розкриває сутності категорії актив, оскільки останній виступає не лише у вигляді грошових коштів, а й у вигляді необоротних, нематеріальних, оборотних активів, інвестицій тощо. Дане трактування більш чіткіше відображає сутність поняття «прибуток». Так, Ф.Ф. Бутинець вважає, що прибуток слід розглядати як суму перевищення доходів над витратами підприємства, отриману від усіх видів діяльності за звітний період. Хоча, варто зазначити, що поняття «грошові надходження» та «доходи» не є тотожними, проте, застосовувати дане тлумачення до активів, на нашу думку, не доцільно.

12 % авторів визнають “актив” як “власність”. Поняття “власність” пов’язана з поняттям “володіння”. Володіння – це фактичне розпорядження річчю, яке створює для власника можливість безпосереднього впливу на річ. Володіння річчю (майном), закріплене законом за суб’єктом права (юридичною чи фізичною особою). Проте законним власником може бути й орендар майна за договором майнового найму, особа, якій майно передано за договором про безкоштовне використання, зберігач майна тощо. Вищезазначені особи є власниками такого майна, оскільки саме вони розпоряджаються ним, контролюють, отримують певні вигоди від його використання до розірвання укладеного договору.

Таким чином, як зазначає Л.Л. Горецька, майно, яке знаходиться у власності, передбачає, що його власник володіє, користується та розпоряджається ним, а його право також закріплене юридично. Однак в бухгалтерському обліку, насамперед, потрібно брати до уваги економічний зміст операції, а не її юридичну форму, згідно принципу превалювання сутності над формою. До того ж майно, орендоване за операційною орендою, відображається на позабалансових рахунках. Бабенко І.П. при трактуванні активного майна (активів) робить акцент на праві власності як сукупності речових благ, які складають власність держави, суспільства, підприємства,

господарства, окремих осіб, сім'ї, роду та цілого народу. В свою чергу блага – це всі предмети, дії та явища зовнішнього світу, які здатні прямо або не прямо задовольняти фізичні, розумові або духовні потреби людини. Відповідно, вчений виводить поняття активу виходячи з відносин права власності, відповідно до якого все майно поділяється на активне або пасивне. Отже, актив або активне майно, як зазначає І.П. Бабенко, – це сукупність речових та неречових цінностей, які знаходяться в розпорядженні державного або приватного (одноосібного і колективного) господарства або підприємства, що складають його власність, без відношення до наявних боргів.

Бічік С.В. та Ожегов С.І. трактують актив як вартість майна організації на визначену дату. Також при дослідженні вище зазначеного поняття, виявлено, що використовуються терміни “ресурси” та “економічні ресурси”. Американські дослідники Велш Глен А., Шорт Деніел Г. та Сазерленд Дж., Кенуелл Д. трактують актив як ресурси, що належать підприємству. Сазерленд Дж., Кенуелл Д. акцентують увагу на тому, що це будь-який ресурс, який має економічну цінність. Вітчизняні дослідники Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Галяпін та О.Ю. Редько трактують активи як ресурси, які контролюються підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як можна очікувати, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Крім того, під активами також розуміють все, що забезпечує дохід компанії, наявні кошти фірми, господарські засоби, матеріальні цінності та перевищення сум вимог фірми над її зобов'язаннями. Дані визначення, на нашу думку, є досить загальними. Наприклад, все, що забезпечує компанії дохід - до цієї категорії можна віднести працівників, які безпосередньо використовують активи для досягнення поставленої цілі, тобто, отримання доходу, але активом вони не виступають. «Наявні кошти фірми» – це лише складова, яка входить до поняття активу, так як і «господарські засоби», до яких не можна віднести дебіторську заборгованість, гудвіл, що підтверджує недоречність такого трактування. Це також стосується інших вищенаведених визначень таких як «матеріальні цінності», «наявне та боргове майно». Таким чином, між

дослідниками відсутня єдність щодо трактування категорії «активи». У економічних словниках актив розглядається як власність суб'єкта господарювання. У бухгалтерських джерелах актив визначають як майно, що належить підприємству або ж як ресурси, які перебувають під контролем суб'єкта господарювання. Вважаємо, що трактування активів як власності та майна тотожні, адже відображають відносини власності. Одні дослідники дотримувалися думки, що обов'язковою ознакою є право власності на актив та можливість встановлення контролю над ним, а інші – отримання вигід в майбутньому від використання. Цю проблему намагалися вирішити науковці в наукових статтях, монографіях і дисертаціях. В Додатку Б наведено підходи науковців до трактування сутності поняття «активи». Для того, щоб встановити сутність поняття —активи, розглянемо їх характерні ознаки (табл. 1.6), які виділяють дослідники в наукових статтях, монографіях та дисертаціях.

Таблиця 1.6

Ознаки, що характеризують активи відповідно до наданих визначень даного поняття в науковій літературі

Характерні ознаки активів	Автор											
	Галасюк В., Вишневська-Галасюк А., Галасюк В	Горецька Л.Л	Майданевич Ю.П.	Малєєва А.В.Харченко Е.В.	Малога Н.М	Мірошник В.В	Петрук О.М.	Руднюк Г.Г	Семйон В.С.	Урбан Н.М	Кеннінг Джон	Разом
Ресурси	-	-	-	+	+	+	-	-	+	+	-	5
Майно	-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	3
Нематеріальні права	+		-	+	-	-	-	+	+	-	+	5
Майнові права	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	+	4
Перебувають під контролем	+	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-	5
Належність підприємству	-	+	-	+	+	-	-	+	-	-	-	4
Створені за допомогою інвестованого капіталу	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	2
Грошова оцінка	-	+	-	+	-	-	-	+	+	+	+	6
Засоби	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Економічні вигоди	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+	8

Найбільш поширеною ознакою є здатність приносити економічні вигоди, яку виділяють 73 % науковців (В. Галасюк, А. Вишневська-Галасюк, В. Галасюк, Л.Л. Горецька, Дж. Кеннінг, Н.М. Малюга, А.В. Малєєва, В.В. Сопко, Е.В. Харченко, Н.М. Урбан та О.М. Петрук). Урбан Н.М. звертає увагу на те, що для характеристики цієї особливості активів необхідно використати вираз – здатність генерувати доходи, тобто формувати дохід в процесі ефективного використання активів.

Малєєва А.В. зазначає, що здатність генерувати дохід притаманна активам як економічним ресурсам, які є продуктивними. І це ще одна характеристика активів, що являє собою їх здатність до випуску певного обсягу продукції за одиницю часу в процесі господарської діяльності. Автор акцентує увагу на тому, що властивість продуктивності мають не всі сформовані суб'єктом господарювання активи, а тільки та їх частина, яка використовується в операційній діяльності.

Такі автори, як: Л.Л. Горецька, А.В. Малєєва, Н.М. Малюга, Г.Г. Руднюк, Е.В. Харченко наголошують на тому, що особливістю активів є їх належність підприємству на правах власності, тобто актив є власністю юридичної або фізичної особи. 54 % дослідників звертають увагу на те, що актив повинен мати грошову оцінку. Значна кількість вчених ототожнюють поняття актив з ресурсами, а інша ж частина науковців вважають, що активи – це майно підприємства. Малєєва А.В., Харченко Е.В. та Урбан Н.М. підкреслюють, що активи створені за допомогою інвестованого капіталу. Таким чином, науковці при трактуванні категорії актив враховували специфіку науки, в якій проводили свої наукові дослідження. Так Л.Л. Горецька, О.М. Петрук, Н.М. Малюга, В.С. Семйон, Ю.П. Майданевич, В.В. Мірошник досліджували актив як об'єкт бухгалтерського обліку, а В. Галасюк, А. Вишневська-Галасюк, В. Галасюк, А.В. Малєєва, Е.В. Харченко – як об'єкти управління.

В результаті проведеного дослідження встановлено характерні ознаки активів: 1) об'єкти як матеріальні, так і нематеріальні над якими встановлений контроль власників (учасників) підприємства та здійснюється управління ними;

2) виникли в результаті минулих подій; 3) власники підприємства очікують отримання економічних вигід від їх використання. З огляду на зазначене, вважаємо, що під активами підприємства слід розуміти сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства, які мають грошову оцінку, а також вартостей у вигляді зносу, резерву, гудвілу тощо, формування та використання яких призведе до отримання економічних вигід у майбутньому. У вищенаведеному визначенні закріплено матеріально-речову та нематеріальну форму активів, а також їх належність підприємству, здатність приносити дохід в майбутньому.

Питання зміни вартості основних засобів у часі, гармонізації інформації бухгалтерського обліку із даними податкових розрахунків та звітності досліджував М. Лучко. Розглядаючи зазначене питання автор звертає увагу на податкові різниці (тимчасові та постійні). Збільшення чи зменшення витрат на суми позитивної або негативної різниці між сумою за Податковим кодексом України (ПКУ) і сумою амортизації основних виробничих засобів відповідно по ПСБО 7 веде до появи тимчасових податкових різниць. Положеннями Кодексу встановлено сім податкових різниць по нарахуванню амортизації:

- амортизація невиробничих основних засобів;
- проведення переоцінки або дооцінки основних засобів;
- обмеження при проведенні ремонту та поліпшення основних засобів;
- мінімально допустимі терміни корисного використання;
- вартісний критерій розмежування основних засобів та малоцінних необоротних активів;
- обмеження застосування прискореного методу нарахування амортизації для 4 і 5 груп основних засобів;
- нарахування амортизації по безкоштовно отриманих основних засобах.

Зазначені податкові різниці розраховуються за даними аналітичного обліку об'єктів основних засобів підприємства. Зменшення витрат на суму уцінки активів за даними бухгалтерського обліку та відповідно пп. 152.10 ст.152 ПКУ веде до появи постійних податкових різниць. Сюди відносять суму постійних

податкових різниць, яка зменшує витрати (п. 152.10 ст. 152 ПКУ), у разі проведення уцінки необоротних активів та/або визнання втрат від зменшення корисності активів, яка відображається за дебетом субрахунків 972 «Втрати від зменшення корисності активів» і 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» у кореспонденції з кредитом рахунків обліку необоротних активів 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 14 «Довгострокові фінансові інвестиції». Також до них включається сума постійних податкових різниць, що зменшує витрати, в результаті проведення підприємством уцінки запасів.

Проблеми обліку та амортизації основних засобів, а також відмінностей бухгалтерського і податкового обліку розглянуті у праці О.П. Кропа, Г.Г. Кірейцева.

Як зазначає Віктор Онищенко, на сьогодні в Україні податковий облік необоротних активів наближений до бухгалтерського, але деякі нюанси є:

- малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА) не вважаються основними засобами (ОЗ) для цілей ПКУ;
- строки корисного використання основних засобів і нематеріальних активів підприємство обирає не менші, ніж визначені ПКУ;
- дооцінка/уцінка основних засобів у підприємств, які ведуть облік податкових різниць, коригується, тобто її результати усуваються.

Однак, саме з податкового обліку більшість підприємств беруть такі елементи облікової політики, як вартісна межа 6000 грн для розділення МНМА і ОЗ, строки корисного використання.

З 23.05.2020 р. було змінено вартісний критерій визначення основних засобів з 6000 до 20000 грн. Це сталося відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» від 16.01.2020 р. № 466.

Зокрема, згідно з пп. 14.1.138 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) основні засоби – матеріальні активи, у т.ч. запаси корисних копалин

наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20 тис. грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 тис. грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Отже, в цілях оподаткування починаючи з 23.05.2020 р. матеріальні активи, вартість яких не перевищує 20 тис. грн., не належать до основних засобів. Різниці, які виникають, при нарахуванні амортизації необоротних активів, формуються згідно з вимогами ст. 138 ПКУ. З урахуванням положень пп. 138.3.1 ПКУ вартість малоцінних необоротних активів у податковому обліку не підлягає амортизації.

Враховуючи, що вартісний критерій визначення основних засобів змінено з 23.05.2020 р., цей критерій буде застосовуватись до основних засобів, що вводяться в експлуатацію з 23.05.2020 р. Основні засоби, введені в експлуатацію до цієї дати, продовжують амортизуватись в податковому обліку, навіть якщо їх залишкова балансова вартість не перевищує 20 тис. грн.

Відображення різниць, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів та передбачають коригування фінансового результату до оподаткування на підставі пп. 138.1, 138.2 ПКУ, здійснюється у рядках 1.1.1 та 1.2.1 АМ додатка РІ до Декларації з податку на прибуток підприємств (далі – Декларація), затвердженої наказом Мінфіну від 20.10.2015 р. № 897:

- сума нарахованої амортизації основних засобів або нематеріальних активів у бухгалтерському обліку відображається у рядку 1.1.1 додатка РІ до Декларації;

- у рядку 1.2.1 додатка РІ до Декларації відображається сума розрахованої амортизації основних засобів або нематеріальних активів відповідно до п. 138.3 розд. III ПКУ.

У рядках 1.1.1 та 1.2.1 АМ додатка РІ до Декларації зазначаються різниці, які виникають при нарахуванні амортизації основних засобів або нематеріальних активів без врахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів.

РОЗДІЛ 2

ВИРОБНИЧО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «ПОБУЗЬКИЙ ЗАВОД АБРАЗИВІВ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Побузький завод абразивів»

Повна офіційна назва підприємства, яке досліджується – товариство з обмеженою відповідальністю «Побузький завод абразивів». Скорочена назва підприємства: ТОВ «Побузький завод абразивів». Підприємство є юридичною особою і знаходиться за адресою: 26555, Кіровоградська область, Голованівський район, смт Побузьке, вул. Вокзальна, 4. Засновник і керівник Зарубін Вадим Олександрович.

Основними видами діяльності ТОВ «Побузький завод абразивів» за КВЕД – 2010 є: 1) 23.91 Виробництво абразивних виробів; 2) 08.12 Добування піску, гравію, глини і каоліну;

Діяльність підприємства ґрунтується на основі Статуту підприємства, колективного договору. ТОВ «Побузький завод абразивів» є юридичною особою від дня його державної реєстрації, майно підприємства складається з основних засобів та обігових коштів, має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в банку. Органом управління на ТОВ «Побузький завод абразивів» є засновник. Підприємство має самостійний баланс, поточний рахунок в установі банку, печатку із своїм найменуванням. Особливості структури управління визначається багатьма технічними, економічними, соціальними факторами та іншими. В бухгалтерії здійснюється розподіл облікової роботи за функціональними відділами і за конкретними виконавцями. При функціональній структурі підрозділи бухгалтерії створюються за ділянками облікової роботи. Функціональний розподіл робіт дозволяє мати повне уявлення про хід облікових робіт, наближує до об'єктів, що

обліковуються, створює умови для повного та рівномірного завантаження кожного облікового працівника. Фінансові ресурси ТОВ «Побузький завод абразивів» формуються за рахунок:

- доходу від реалізації продукції;
- кредитів банків та інших кредиторів;
- безоплатних і благодійних внесків;
- інвестицій.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство ввело в штат підприємства посади бухгалтера та створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером

ТОВ «Побузький завод абразивів» діє на основі статуту. Статут є основним правовим документом, що регулює його діяльність. Статут визначає вид діяльності підприємства, його статус, статутний фонд, процес розділення прибутку, регулює зовнішньоекономічну і соціальну діяльність, правила обліку і звітності перед державними органами, а також правила припинення діяльності підприємства.

Відповідно до статуту, головною метою ТОВ «Побузький завод абразивів» є отримання прибутку шляхом здійснення господарських та інших видів діяльності, впровадження прогресивної технології, підвищення продуктивності праці. В таблиці 2.1 наведені основні показники діяльності ТОВ «Побузький завод абразивів» за 2018-2019 роки

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ТОВ «Побузький завод абразивів» за 2018-2019 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2019р.до 2018р., %	Відхилення 2019р.до 2018р., +/-
Прибуток, тис.грн.	539,1	166,1	-98,05	-373
Рентабельність	4,7	0,65	-658,6	-4,05
Витрати (операційні) тис.грн	11474,7	25612	+123,2	+14137,3
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	9430,5	19947,0	+111,52	+10516,5
Середньорічна чисельність робітників, чол.	19	21	+10,53	+2

Вартість основних виробничих фондів, тис.грн	462	3002	+549,78	+2540
--	-----	------	---------	-------

За даними табл. 2.1 можна зробити наступні висновки: підприємство на сьогоднішній день є нерентабельним, прибуток у 2019 році у порівнянні з 2018 роком зменшився на 98,05 %, рентабельність знизилася на 658,6 %, що є наслідком збільшення операційних витрат на 123,2 %.

Вартість основних фондів в 2019 році порівняно з 2018 роком суттєво зросла на 549,78 %, що становить 2540 тис. грн, це свідчить про ріст підприємства. Натомість чисельність збільшилася на 10,53%, причому збільшився виробничий персонал, що дає можливість збільшити випуск продукції на підприємстві.

Залишкова вартість основних засобів підприємства на початок звітного 2019 року – 462 тис. грн., а на кінець звітного періоду – 3002 тис. грн.. Ступінь зносу основних засобів станом на 31.12.2019 року становить 86,11 % від первісної вартості.

Залишків коштів на розрахунковому рахунку та в касі підприємства станом на 31.12.2019 року підприємство не має.

Розрахунки по заробітній платі з працівниками проводяться своєчасно. Заборгованість станом на 31.12.2019 року становить 8,8 тис. грн., але порівняно з заборгованістю станом на 01.01.2018 року 124,9 тис. грн., зменшилася на 116,1 тис. грн.

Заборгованість по розрахункам з бюджетом знизилася на 7,6 тис. грн. і на кінець 2019 р. погашена повністю.

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції складає 19947 тис. грн.

Собівартість реалізованої продукції складає 14469,1 тис. грн.

Інші операційні доходи 5866,4 тис. грн..

Інші операційні витрати 11142,9 тис. грн..

Інші витрати: 488,3 тис. грн..

Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування прибуток: 57,1 тис. грн..

Податок на прибуток: 14,3 тис. грн..

Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток складає 202,5 тис. грн..

Чистий прибуток складає 166,1 тис. грн..

Більш детальну характеристику ТОВ «Побузький завод абразивів» надасть аналіз його фінансового стану.

2.2. Оцінка фінансового стану ТОВ «Побузький завод абразивів»

Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї виробничо-господарської діяльності підприємства. Він характеризується розмірами коштів підприємства та джерелами їх надходжень. Це суттєво впливає на подальший розвиток, функціонування, а часто і на життєздатність будь-якого суб'єкта господарювання. Тому оцінку фінансового стану доцільно здійснювати не через один, навіть найважливіший показник, а через комплексну систему показників, які всебічно характеризують господарське становище підприємства.

Джерелом інформації для проведення аналізу фінансового стану підприємства є Баланс . Більш глибокого з'ясування причини тих чи інших відхилень фінансових показників від розрахункових використовуємо також дані форми №2 “Звіт про фінансові результати”.

У результаті аналізу фінансового стану підприємства отримують певні показники, необхідні для його оцінки, планування та підготовки оперативних управлінських рішень за всіма аспектами фінансової діяльності підприємства, тобто формується інформаційна система фінансового менеджменту, або фінансова інформація.

Аналіз фінансового стану підприємства найчастіше проводять за такими напрямками оцінки:

- майнового стану підприємства;

- ліквідності активів та платоспроможності підприємства;
- показників ділової активності;
- показників прибутковості та рентабельності підприємства.

Аналіз фінансового стану на ТОВ «Побузький завод абразивів» проводиться за 2018, 2019 роки на основі даних форми 1 “Баланс”, форми 2 “Звіт про фінансові результати”.

Здійснюючи оцінку майнового стану, підприємства згідно з деякими методиками проводять аналіз такого показника, як сума наявних у підприємства господарських коштів, що дорівнює валюті (підсумкові) балансу, в динаміці: 2018 рік – 4121,4 тис. грн.;

2019 рік – 5095,3 тис. грн..

Як бачимо, сума наявних у підприємства коштів збільшується, але збільшення валюти балансу ще не характеризує підприємство позитивно. Тому аналізуючи динаміку цього показника, не можна ігнорувати так званий вертикальний аналіз, який відображує структуру коштів підприємства та їх джерел. Тільки у взаємозв’язку з таким аналізом можна робити об’єктивні висновки щодо фінансового стану підприємства.

При здійсненні оцінки майнового стану обчислюють також показники, наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники оцінки майнового стану ТОВ «Побузький завод абразивів» за 2018-2019 рр.

Показник	Умовне позначення	Формула з використанням статей фінансової звітності	2018	2019
1. Валюта балансу, тис. грн	ВБ	$\frac{\text{Ф.1 р. 1010(гр.3+гр.4)}}{2}$	4121,4	5095
2. Середня величина основних засобів, тис. грн	ОЗ	$\frac{\text{Ф.1р.1010(гр.3+гр.4)}}{2}$	$(1051+462)/2=756,5$	$(462+3002)/2=1732$
3. Фондоозброєність, тис. грн. /чол	Фо	$\frac{\text{ОЗ}}{\text{Ч}}$	$756,5/30=25,22$	$1732/27=64,15$
4. Коефіцієнт зносу основних засобів	Кзн.оз	$\frac{\text{Ряд. 1012 ф.1}}{\text{Ряд. 1011 ф.1}}$	$2100,1/2562,1=0,82$	$2584,9/5586,9=0,46$

5.Коефіцієнт оновлення ОЗ	Кон.оз	<u>ряд. 1011 ф1</u> Ряд.1011 гр.4 ф№1	(2562,1-2438,8)/2562,1 =0,048	(5586,9-2562,1)/5586,9=0,541
6.Фондовіддача основних фондів	Фв	<u>Ф.№2 р. 2000</u> <u>Ф.№1 р.1010</u>	9430,5/756,5= 12,46	19947/1732=11,52
7. Частка основних засобів в активах	Чоз	<u>Ф№1, р. 1011</u> <u>Ф№1, р.1300</u>	2562,1/4121,4 =0,65	5586,9/5095,3=1,09
8. Коефіцієнт мобільності активів	Кмоб.	<u>Ф№1, р.</u> <u>1195+р.1200/ф.№1,р.1095</u>	(1826,4+0)/2295=0,8	(1923,8+0/3171,5)=0,61

Сукупна вартість активів ТОВ «Побузький завод абразивів» зросла у 2019 році порівняно з 2018 роком на 0,23%. Фондовіддача основних фондів у 2019 році зменшилася на 0,08%, що показує меншу ефективність використання основних фондів для виробництва продукції, хоча частка коштів, інвестованих у основні фонди збільшилась на 0,75%. Коефіцієнт оновлення основних засобів у 2019 році збільшився на 10,27%, що показує зростання частини нових основних засобів на кінець звітного періоду. Рівень зносу основних засобів зменшився на 0,43% у 2019 році, але для даного показника зменшення є позитивною тенденцією. Забезпеченість персоналу основними засобами зменшилась у 2019 р. на 0,08% порівняно з 2018 р. Потенційна можливість перетворення активів у ліквідні кошти у 2019 р. зменшилась на 0,23%, але як у 2019 р., так і в 2018 р. показник мобільності активів не відповідає рекомендованому рівню > 5 .

Показники майнового стану ТОВ «Побузький завод абразивів» узагальнемо в таблиці 2.4.

Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку зношених основних засобів у загальній їх вартості. Як видно з проведених розрахунків значення коефіцієнту збільшилося, а в ідеалі показник повинен зменшуватись.

Таблиця 2.4

Показники майнового стану ТОВ «Побузький завод абразивів» за 2018-
2019 рр.

Показник	2015 рік	2016 рік	Відхилення 2016 до 2015	
			+/- абс.	% відн.
1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,82	0,46	-0,36	-0,43
2. Коефіцієнт оновлення	0,048	0,541	0,493	10,27
3. Коефіцієнт мобільності активів	0,80	0,61	-0,19	-0,23
4. Частка основних засобів в активах	0,62	1,09	0,47	0,75
5. Фондовіддача основних засобів	12,46	11,52	-0,94	-0,08
6. Фондоозброєність	25,22	64,15	38,39	1,54

Але для того щоб відобразити реальний стан основних засобів обов'язково слід обчислювати показники оновлення і вибуття. Обчисливши ці показники, ми бачимо, що коефіцієнт оновлення в динаміці зменшується, а це є негативною тенденцією. Також коефіцієнт вибуття менший за коефіцієнт оновлення. Така ситуація свідчить про наявність нормальної інвестиційної політики на підприємстві.

Згідно з п. 16 Концептуальних основ складання та подання фінансових звітів Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) інформація щодо ліквідності та платоспроможності є корисною для прогнозування спроможності підприємства вчасно виконувати свої зобов'язання. Ліквідність стосується наявності грошових коштів у найближчому майбутньому після виконання фінансових зобов'язань певного періоду, платоспроможність – наявності грошових коштів упродовж більшого періоду для вчасного виконання фінансових зобов'язань.

Ліквідність активів – це здатність окремих елементів активів трансформуватись у грошові кошти. Для оцінки залучається форма фінансової звітності – баланс, де статті активів розміщено за принципом зростання ліквідності зверху донизу[22].

Платоспроможність – це здатність підприємства протягом певного періоду часу виконувати перед кредиторами зобов'язання, які виникають у результаті здійснення ним фінансово-господарської діяльності[22].

Здійснюючи оцінку ліквідності активів підприємства та його

платоспроможності, обчислюють ключові показники, подані в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

Показники ліквідності та платоспроможності

Показник	Формула розрахунку з використанням статей балансу (ф. №1)	Нормативне значення
1.Чистий оборотний капітал (тис.грн.)	ряд.1195-ряд1695	> 0 збільшення
2.Коефіцієнт поточної ліквідності	$\frac{\text{Ряд.1195}}{\text{Ряд.1695}}$	>1
3.Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Ряд.1195}-\text{ряд.1100}}{\text{Ряд.1695}}$	0,6 – 0,8
4.Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Ряд.1165}}{\text{Ряд. 1695}}$	> 0 збільшення
5.Коефіцієнт платоспроможності (фінансової стійкості)	$\frac{\text{Ряд. 1495}}{\text{Ряд. 1900}}$	> 0,5
6.Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{\text{Ряд. 1595}+\text{ряд.1695}+\text{ряд.1700}}{\text{Ряд.1900}}$	< 1 зменшення
7.Коефіцієнт фінансової залежності	1/коефіцієнт незалежності	2,0
8.Коефіцієнт фінансової стабільності	$\frac{\text{Ряд. 1495}}{\text{Ряд. 1595}+\text{ряд. 1695}+\text{ряд. 1700}}$	≥ 1
9.Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Ряд. 260} - \text{ряд. 620}}{\text{Ряд. 380}}$	>0 збільшення
10.Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\frac{\text{Ряд. 1195} - \text{ряд. 1695}}{\text{Ряд. 1100}}$	> 0,1

1. Чистий оборотний капітал:

2018 рік: $1826,4 - 1945,8 = 992;$

2019 рік: $1923,8 - 5693 = -3769,2;$

Різниця між поточними активами та поточними зобов'язаннями становить чистий робочий (функціонуючий) капітал, або чисті оборотні активи підприємства. Величина чистих оборотних активів характеризує частину оборотних активів підприємства, яка сформована за рахунок власного та довгострокового залученого капіталу. Наявність у підприємства чистого робочого капіталу означає не лише його здатність сплатити поточні борги, а й наявність можливостей для розширення діяльності та інвестування. Оптимальний розмір показника залежить від сфери діяльності, обсягу

реалізації, кон'юнктури ринку. В нашому випадку в 2019 році показник суттєво зменшився в порівнянні з 2018 роком. Це розглядається як негативна тенденція.

2. Коефіцієнт поточної ліквідності:

$$2018 \text{ рік: } 1826/1945,89=0,94;$$

$$2019 \text{ рік: } 1923,8/5693=0,34.$$

Коефіцієнт поточної ліквідності на нашому підприємстві в нормі, його зміни по роках не дуже значні, але все ж таки в 2018 році показник мав трохи краще значення ніж в 2019 році. Наше підприємство виходячи зі значення показника із стабільним фінансовим станом, але коефіцієнт покриття не є абсолютним показником спроможності повернути борги, оскільки він характеризує лише наявність оборотних активів і не відображує їх якість. А ось коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності на відміну від попереднього враховує якість активів і є більш суворим показником ліквідності, оскільки при його розрахунку враховують найбільш ліквідні поточні активи. Отже ми його і розраховуємо по формулі з таблиці 2.5.

3. Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності:

2018 рік:

$$1826,4/1945,89=0,94$$

$$2019 \text{ рік: } (1923,8-294,9)/5693=0,28;$$

Розрахувавши коефіцієнт швидкої ліквідності видно, що в 2019 році він значно знизився. Але, аналізуючи динаміку цього коефіцієнта, слід звернути увагу на чинники, що зумовили його зміну. Показник знизився на 0,6 пунктів внаслідок зростання дебіторської заборгованості і поточних зобов'язань (негативна тенденція). Підприємству треба звернути увагу на цей коефіцієнт і в наступному звітному році підвищити його за рахунок зменшення дебіторської заборгованості. Динаміку цього показника слід розглядати в тісному взаємозв'язку з динамікою коефіцієнта абсолютної ліквідності. Отже, розрахуємо його згідно таблиці 2.5

4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

2018 рік : $10,5/1945,8=0,005$;

2019 рік: $0/5693=0$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує частину короткострокової заборгованості, яку підприємство має можливість погасити негайно. Зарубіжними експертами визначено нижню межу показника, яка дорівнює 0,2. Він є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства. Зростання цього показника характеризує підприємство з позитивного боку. На нашому підприємстві цей показник наближається до нуля. Але це ще не говорить про поганий стан на підприємстві, адже якщо підприємство залишає навіть 20% грошових коштів від розміру короткострокової заборгованості, воно фактично вилучає їх зі свого обороту і, як наслідок використовує свої оборотні активи менш ефективно ніж його конкуренти. Отже, проаналізувавши показники ліквідності підприємства, маємо висновок що вони знаходяться на рівні норми, але не завадило б їх покращити і вивести на найвищий рівень (в ідеалі).

Далі розрахуємо деякі показники платоспроможності і дізнаємось чи здатне підприємство протягом певного періоду часу виконувати перед кредиторами зобов'язання, які виникають у результаті здійснення ним фінансово-господарської діяльності.

5. Коефіцієнт платоспроможності

2018 рік: $(772,9+7,6+124,9)/1945,8=0,47$;

2019 рік : $(1530,5+0+8,8)/5693=0,27$

Розрахувавши коефіцієнт за два роки спостерігаємо тенденцію до його зменшення. Так, в 2018 році він має найкраще значення і свідчить про те, що підприємство стабільне і незалежне від кредиторів, в 2019 році коефіцієнт трохи погіршився в порівнянні з 2018 роком (на 0,06), нижче нормативу і це не є добре для підприємства. Підприємству треба знизити довгострокові і поточні зобов'язання, якщо цього не зробити підприємство ризикує стати залежним від позикових джерел і втратити свою платоспроможність.

6. Коефіцієнт фінансування:

$$2018 \text{ рік: } 2175,6/(0+1945,8+0)=1,12;$$

$$2019 \text{ рік: } -597,7/(0+5693+0)=-0,10 .$$

Розрахувавши коефіцієнт фінансування (концентрації позикового капіталу) спостерігається його зменшення, що є позитивним явищем, так як він повинен зменшуватись в динаміці. Але все одно концентрація позикового капіталу повинна зменшуватись, а не збільшуватись, як на нашому підприємстві.

7. Коефіцієнт фінансової залежності:

$$2018 \text{ рік: } 1-0,53=0,47;$$

$$2019 \text{ рік: } 1-(-0,12)=1,12 ;$$

Нормальним вважається значення показника, яке дорівнює 2.

З проведених розрахунків видно, що коефіцієнт має тенденцію до збільшення, а саме на одиницю власного капіталу припадає в 2018 році – 0,47 одиниць сукупних джерел (на 1,53 менше норми), в 2019 – 1,12 одиниці сукупних джерел (нормативне значення).

8. Коефіцієнт фінансової стабільності:

$$2018 \text{ рік: } 2175,6/(0+1945,8+0)=1,12;$$

$$2019 \text{ рік: } -597,7/(0+5693+0)=-0,10.$$

Показник згідно з нормативом повинен бути більшим або дорівнювати 1, що буде свідчити про перевищення власних коштів над позиковими і про фінансову стійкість підприємства. За розрахунками він з року в рік ставав меншим, що являється негативною тенденцією.

9. Коефіцієнт маневреності власного капіталу:

$$2018 \text{ рік: } -119,4/2175,6=-0,05 ;$$

$$2019 \text{ рік: } -3769,2/-597,7=6,31.$$

Розрахувавши даний коефіцієнт видно, що частка власних обігових коштів підприємства у власному капіталі в 2016 році досягла більшого значення в порівнянні з 2015 роком.

10. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами:

2018 рік: $-119,4/853,2=-0,14$;

2019 рік: $-3769,2/294,9=-12,78$

З проведених розрахунків видно, що оборотними засобами підприємство і в 2018 році, і в 2019 році не забезпечено.

Взагалі по нормам, значення цього коефіцієнта має дорівнювати не менше як 0,1, тому в принципі на 2018-2019 роки ми маємо ненормальне значення коефіцієнта. Відхилення відносні і абсолютні по показникам ліквідності і платоспроможності наведено в таблиці 2.6

Таблиця 2.6.

Показники ліквідності активів і платоспроможності ТОВ «Побузький завод абразивів» в динаміці

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
1. Чистий оборотний капітал	-119,4	-3769,2	-3649,8	30,56
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	0,94	0,34	-0,6	-0,63
3. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5	0,28	-0,22	-0,44
4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,005	0	-0,005	-1
5. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,47	0,27	-0,2	-0,42
6. Коефіцієнт фінансування	1,12	-0,10	-1,22	-1,08
7. Коефіцієнт фінансової залежності	0,47	1,12	0,65	1,38
8. Коефіцієнт фінансової стабільності	0,53	-0,12	-0,65	-1,22
9. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,05	6,31	6,36	-127,2
10. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,14	-12,78	-12,64	90,28

Показники ділової активності дають змогу оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти. До цієї групи відносять показники ділової активності, які мають велике значення для оцінки фінансового стану підприємства, оскільки швидкість обороту коштів, тобто швидкість перетворення їх на грошову форму, безпосередньо впливає на платоспроможність підприємства. Методику розрахунку таких показників наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

Показники ділової активності підприємства

Показник	Формула розрахунку з використанням форм звітності	Напрямок позитивних змін
1.Коефіцієнт оборотності активів (ресурсовіддача)	$\frac{\text{Ряд. 2000 ф\№2}}{(\text{Ряд.1300(гр3 ф\№1)+ряд.1300(гр.4ф\№1)})/2}$	Збільшення
2.Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кдз)	$\frac{\text{Ряд..2000 ф\№2}}{(\text{Ряд1300гр3 ф\№1+ряд.1300 гр4 ф\№1})/2}$	Збільшення
2.1..Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	$\frac{360}{\text{Кдз}}$	Зменшення
3.Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ккз)	$\frac{\text{Ряд.2000 ф \№2}}{(\text{Ряд. 1695 гр3 ф\№1+ряд 1695 гр4 ф\№1})/2}$	Збільшення
3.1..Період погашення кредиторської заборгованості(днів)	$\frac{360}{\text{Ккз}}$	Зменшення
4..Коефіцієнт оборотності запасів	$\frac{\text{Ф\№2 ряд. 2050+ ряд.2130+р.2150}}{\text{Ф \№1 ряд.1100}}$	Збільшення
5.Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\text{Ряд.2000 Ф\№2}}{(\text{Ряд.1495гр3ф\№1+ряд.1495гр4ф\№1})/2}$	Збільшення
6.Коефіцієнт оборотності обігових коштів, Ко	$\frac{\text{Ф\№2 ряд. 2000}}{\text{Ф\№1 ряд.1300}}$	Збільшення
7.1. Період одного обороту обігових коштів (днів)	$\frac{360}{\text{Ко}}$	Зменшення

1. Коефіцієнт оборотності активів:

2018 рік: $9430/((3719,7+4121,4)/2)=2,41$

2019 рік: $19947/((4121,4+5095,3)/2)=4,33$

Цей коефіцієнт показує скільки отримано чистої виручки від реалізації на одиницю коштів, інвестованих в активи. Він повинен збільшуватись в динаміці. Станом на 2019 рік коефіцієнт має значення 4,33 (це на 1,92 більше ніж у 2018 році), що є позитивним результатом діяльності підприємства.

2. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості:

2018 рік: $9430,5/((1196,6+772,9)/2)+((4,1+7,6)/2)+((225,2+124,9)/2)=8,09$;

2019 рік: $19947/((772,9+1530,5)/2)+((7,6+0)/2)+((124,9+8,8)/2)=16,31$

2.1. Період погашення дебіторської заборгованості:

2018 рік: $360/8,09=44$ дні;

2019 рік: $360/16,31=22$ днів;

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість і позитивним результатом діяльності підприємства являється збільшення цього коефіцієнта в динаміці, а період окупності відповідно повинен скорочуватись, що і маємо на нашому підприємстві. Отже, підприємство не має проблем з дебіторами.

3. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості:

2018 рік: $9430,5 / ((789,5 + 1945,80) / 2) = 6,89$;

2019 рік: $19947 / ((1945,8 + 5693,0) / 2) = 5,22$.

3.1. Період окупності кредиторської заборгованості:

2018 рік: $360 / 6,89 = 52$ днів;

2019 рік: $360 / 5,22 = 69$ днів.

Як і попередній коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує у скільки разів виручка перевищує середню кредиторську заборгованість підприємства і позитивним результатом діяльності підприємства являється збільшення цього коефіцієнта в динаміці, а період окупності відповідно повинен скорочуватись. На нашому підприємстві є одне незначне відхилення в негативний бік - в 2019 році значення коефіцієнта зменшилось на 1,32 в порівнянні з 2018 роком і період окупності збільшився на 17 днів, це значне відхилення. Однак, якщо термін погашення кредиторської заборгованості перевищує строк погашення дебіторської заборгованості, що не присутнє на нашому підприємстві, то зростання кредиторської заборгованості випереджатиме зростання дебіторської, що призведе до погіршення фінансового стану підприємства. Тому позитивним для підприємства було б виправлення становища з кредитами, це позитивно вплине на стійкість фінансового стану підприємства.

4. Коефіцієнт оборотності запасів:

2018 рік: $6704,3 / ((774,4 + 853,2) / 2) = 8,24$;

2019 рік: $14469,1 / ((853,2 + 294,9) / 2) = 25,2$;

Цей коефіцієнт показує у скільки разів виручка перевищує середні запаси готової продукції і він повинен збільшуватись в динаміці. А на нашому

підприємстві по цьому показнику наступна ситуація – в 2018 році коефіцієнт мав гірше значення(8,24), в 2019 році - краще (25,2), що вже говорить про те, що підприємство звернуло увагу на цей показник і доклало зусиль по його виправленню.

5.Коефіцієнт оборотності власного капіталу:

$$2018 \text{ рік: } 9430,5 / ((1636,5 + 2175,6) / 2) = 4,94$$

$$2019 \text{ рік: } 19947 / ((2175,6 + (-597,7)) / 2) = 25,28$$

Коефіцієнт говорить про те скільки чистої виручки від реалізації продукції припадає на одиницю власного капіталу і напрямок його позитивної зміни повинен бути в бік збільшення. На даному підприємстві цей коефіцієнт зменшується.

6.Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача):

$$2018 \text{ рік: } 9430,5 / ((3719,7 + 4121,4) / 2) = 2,41;$$

$$2019 \text{ рік: } 19947 / ((4121,4 + 5095,3) / 2) = 4,33$$

Цей коефіцієнт показує скільки виручки припадає на одиницю основних виробничих фондів і його збільшення в динаміці говорить про нормальне фінансове становище на підприємстві стосовно цього показника. Виходячи з розрахунків спостерігаємо тенденцію до збільшення значення показника, що є позитивним результатом для підприємства.

7.Коефіцієнт оборотності обігових коштів:

$$2018 \text{ рік: } 9430,5 / ((2239,5 + 1826,4) / 2) = 4,64 ;$$

$$2019 \text{ рік: } 19947 / ((1826,4 + 1923,8) / 2) = 10,63.$$

7.1. Період одного обороту обігових коштів:

$$2018 \text{ рік: } 360 / 4,64 = 77 \text{ дні};$$

$$2019 \text{ рік: } 360 / 10,63 = 33;$$

Коефіцієнт оборотності обігових коштів показує кількість оборотів обігових коштів за період: скільки виручки припадає на одиницю обігових коштів і позитивним напрямом зміни цього коефіцієнту є його збільшення в динаміці. Період окупності обороту обігових коштів характеризує середній

період від витрачання коштів для виробництва продукції до отримання коштів за реалізовану продукцію і позитивною тенденцією для цього показника являється його зменшення в динаміці. За розрахунками по цих двох показниках видно, що як один так і другий відповідають за результатом вимогам норм і це є добрим для підприємства. Отже, підприємство покращило значення цих показників протягом 2019 року.

Відхилення відносні і абсолютні по показникам ділової активності ТОВ «Побузький завод абразивів» наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Показники ділової активності ТОВ «Побузький завод абразивів» в динаміці

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
			+/-	%
1.Коефіцієнт оборотності активів (ресурсовіддача)	2,41	4,33	1,92	0,79
2.Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кдз)	8,09	16,31	8,22	1,01
2.1.Період погашення дебіторської заборгованості	44	22	-22	-0,5
3.Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ккз)	6,89	5,22	-1,67	-0,24
3.1.Період погашення кредиторської заборгованості(днів)	52	69	14	0,26
4.Коефіцієнт оборотності готової продукції	8,24	25,2	16,96	2,05
5.Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4,94	25,28	20,34	4,11
6.Коефіцієнт оборотності обігових коштів, Ко	4,64	10,63	5,99	1,29
7.1. Період одного обороту обігових коштів (днів)	77	33	-44	-0,57

У процесі аналізу фінансового стану розраховується група показників прибутковості. При цьому досліджується процес формування і використання прибутку. Основні показники подано в таблиці 2.9. По ним і проводимо розрахунки.

Таблиця 2.9.

Показники прибутковості підприємства

Показник	Формула розрахунку з використанням статей звітності	Напрямок позитивних змін
----------	---	--------------------------

1. Коефіцієнт рентабельності активів (всього капіталу)	<u>Ряд. 2350 ф №2</u> Ряд. 1300 ф №1	Збільшення
2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	<u>Ряд. 2350 ф №2</u> Ряд. 1495 ф №1	Збільшення
3. Коефіцієнт рентабельності продукції	<u>Ряд. 2000-ряд. 2050- ряд.2130 ф №2</u> Ряд. 2000 ф №2	Збільшення
4. Коефіцієнт фінансового левериджу	<u>Ряд. 1495+1595 ф №1</u> Ряд. 1900 ф №1	Збільшення

1. Коефіцієнт рентабельності активів:

2018 рік: $541,7/3920,55=0,13$;

2019 рік: $202,5/4608,35=0,04$

2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу:

2018 рік: $539,1/3920,55=0,13$;

2019 рік: $166,1/4608,35=0,03$;

3. Коефіцієнт рентабельності продукції:

2018 рік: $(9430,5-2585,6+12016,4+6704,3))/9430,5=-1,23$

2019 рік: $(19947-5866,4+26302,8+14469,1))/19947=-1,34$.

4. Коефіцієнт фінансового левериджу:

2018 рік: $0/2175,6=0$;

2019 рік: $0/-597,7=0$;

Відхилення відносні і абсолютні по показникам рентабельності наведено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10.

Показники рентабельності ТОВ «Побузький завод абразивів» в динаміці

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
			+/-	%
1. Коефіцієнт рентабельності активів (всього капіталу)	0,13	0,03	-0,1	-0,76
2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,28	0,21	-0,07	-0,25
3. Коефіцієнт рентабельності продукції	-1,23	-1,34	-0,11	0,08
4. Коефіцієнт фінансового левериджу	0	0	0	0

Коефіцієнт рентабельності активів показує скільки прибутку припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи і позитивним моментом є його

зростання. Провівши розрахунок цього коефіцієнту можна сказати, що його значення мале і зменшення в 2018- 2019 роках є негативним.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу і теж повинен зростати. За розрахунками спостерігається його збільшення, проте за весь досліджуваний період значення є негативним.

Коефіцієнт рентабельності продукції характеризує скільки припадає прибутку від реалізації на одиницю виручки, теж має зростати. За розрахунками видно, що в 2019 році він зменшився на 0,11 в порівнянні з 2018 роком, що є погано для підприємства. Воно повинно намагатись підвищувати цей показник.

Коефіцієнт фінансового лівериджу показує як змінився темп збільшення власного капіталу за рахунок чистого прибутку. За розрахунками він має 0 значення, що є негативним для фінансової діяльності підприємства.

В результаті проведеного аналізу фінансового стану в динаміці можна зробити висновок, що фінансовий стан ТОВ «Побузький завод абразивів» станом на 2019 рік проти 2018 року значно поліпшився – зміцніла матеріально-технічна база підприємства, зросла забезпеченість власними коштами, проте негативним є зростання дебіторської і кредиторської заборгованості більш ніж у два рази, що відповідно позначилось на розмірах коефіцієнтів ліквідності.

Як бачимо, ці дані свідчать про зниження темпів виробництва, що є наслідком економічної кризи в Україні.

Проте, в цілому діяльність ТОВ «Побузький завод абразивів» необхідно оцінити негативно: підприємство є нерентабельним, адже прослідковується тенденція до зменшення головних показників рентабельності. Так, рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності зменшилась на 0,69% у 2019 році. Рентабельність капіталу за чистим прибутком зменшилась у 2019 році на 0,76%. Рентабельність власного капіталу зменшилась на 0,25%. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком взагалі має від'ємне значення та спостерігається тенденція до зменшення показника у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 0,08%. Рентабельність витрат збільшилась у 2019 році на

0,01%. Коефіцієнт реінвестування відсутній, тобто чистий прибуток не спрямований на збільшення власного капіталу. Період окупності капіталу має тенденцію до збільшення, що є негативним показником для підприємства.

Отже, на основі проведеного аналізу фінансового стану ТОВ «Побузький завод абразивів» та розрахунку основних показників майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності в порівнянні 2018 та 2019 років, можна зробити висновок про те, що дане підприємство не має високого виробничого потенціалу, підприємство не спроможне швидко перетворювати активи та баланс є неліквідним. Ступінь фінансової стійкості підприємства бажає кращого, особливо у 2019 році. Підприємство є нестабільним та неефективно використовує наявні ресурси. У підприємстві неефективно вкладають кошти та простежується їх нераціональне використання.

РОЗДІЛ 3

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ І ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК АКТИВІВ ТОВ «ПОБУЗЬКИЙ ЗАВОД АБРАЗИВІВ»

3.1 Бухгалтерський облік активів на ТОВ «Побузький завод абразивів»

Однією з найважливіших складових механізму управління господарською діяльністю будь-якого підприємства є вміло сформована облікова політика. Головною проблемою управлінського та облікового персоналу ТОВ «Побузький завод абразивів» є відсутність належної уваги до облікової політики. Так, Положення про облікову політику має формальний характер та не використовується в практичній діяльності. Крім того, при формуванні облікової політики, керівництво використовує стандартні формулювання, або ж просто цитує інструкції, закони та накази. Цього слід уникати, адже облікова політика є інструментом, який забезпечує певну свободу суб'єктам господарювання.

Завдання дослідження – ознайомлення з побудовою ефективної структури облікової політики щодо монетарних і змішаних активів з врахуванням вимог бухгалтерського та управлінського обліку.

Складові облікової політики ТОВ «Побузький завод абразивів» щодо монетарних і змішаних активів представлено на рис. 3.1.

Вважаємо, що основними завданнями організації бухгалтерського обліку монетарних активів є:

- чітке розмежування змішаних активів на монетарні та немонетарні;
- розробка методики оцінки монетарних і немонетарних активів;
- забезпечення контролю за наявністю і рухом монетарних активів;
- правильність і своєчасність відображення операцій з монетарними активами в бухгалтерському обліку та звітності.

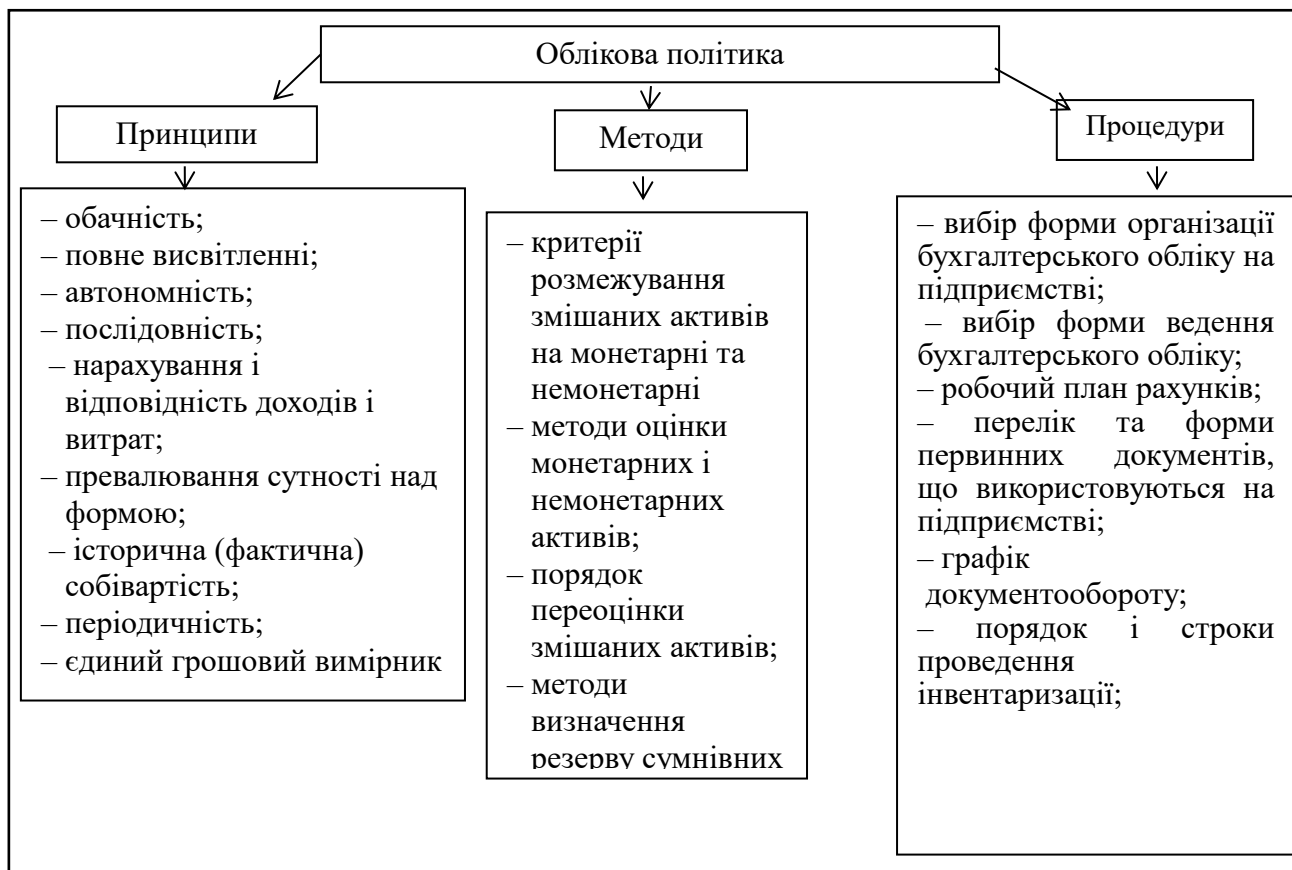

Рис. 3.1. Складові облікової політики підприємства щодо монетарних і змішаних активів

Враховуючи значення монетарних активів, пропонуємо виокремити окремий розділ «Монетарні та змішані активи» в другому розділі Положення про облікову політику, який буде включати наступні пункти: «Монетарні активи в національній валюті»; «Монетарні активи в іноземній валюті»; «Змішані активи як об'єкти бухгалтерського обліку».

Пункт «Монетарні активи в національній валюті» повинен розкривати інформацію щодо: 1) критеріїв віднесення активів до монетарних та визначення їх складових; В цьому підпункті слід зазначити, що актив визнається монетарним, якщо відповідає наступним критеріям:

- монетарності, тобто актив виступає у вигляді грошових коштів, як у готівковій, так і у безготівковій формі або їх еквівалентів;
- в основу господарської операції покладено функцію грошей - засіб платежу, тобто передбачає розрахунки, в даному випадку з дебіторами.

2) особливості оцінки складових монетарних активів, що виражені в національній валюті; Грошові кошти (готівка, безготівкові кошти та депозити) оцінюються за номінальною вартістю, яка зазначена на банкнотах або обліковується на рахунках в банку. Номінальна вартість не залежить від цінності самого носія, тобто вартості паперу, металу або пам'яті ЕОМ. Грошові кошти на дату балансу оцінюються за номінальною вартістю, і за нею ж вони списуються з балансу. Грошові кошти, як одна з основних і найліквідніших складових монетарних активів, не підлягають ні переоцінці, ні амортизації. 3) особливості відображення в бухгалтерському обліку складових монетарних активів;

Необхідно розмежовувати грошові кошти, що зберігаються в банку, шляхом створення окремого рахунку, так, зокрема, з використанням рахунку 33 «Інші грошові активи з відповідними субрахунками»: – 333 «Грошові кошти на інших рахунках з обмеженим доступом в національній валюті»; – 334 «Грошові кошти на інших рахунках з обмеженим доступом в іноземній валюті». Грошові кошти, що підприємство зможе використати для розрахунків за поточними операціями, але які знаходяться на інших рахунках в банках (кошти на рахунках в банках відкриті для розрахунків за чеками та депозити до запитання) слід відображати на субрахунках 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті». Тоді, як кошти підприємства, які знаходяться на рахунках в банку, але які не можливо використати для поточних операцій та розрахунків, зокрема, кошти за відкритими безвідкличними акредитивами, строкові депозити на термін до 12 місяців слід обліковувати на рахунку 32 «Грошові кошти з обмеженим доступом» в аналітичному розрізі за валютою. Наявність електронних коштів слід відображати на рахунку 32 «Електронні кошти».

У пункті «Змішані активи» слід зафіксувати наступну інформацію:

1) передбачити всі випадки, коли змішані активи є монетарними та коли немонетарними;

2) окреслити підходи до оцінки змішаних активів та до їх відображення в фінансовій звітності;

3) порядок розкриття інформації про монетарні активи в іноземній валюті у фінансовій звітності. З метою підвищення ефективності організації облікової політики запропоновано обов'язкові елементи облікової політики, які необхідно враховувати в Положенні про облікову політику, щодо монетарних і змішаних активів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Елементи облікової політики щодо бухгалтерського обліку монетарних активів

Елемент облікової політики	Можливі варіанти
Визначення складових монетарних активів	До монетарних активів відносяться: готівка в національній та іноземній валюті, кошти на рахунки в банках в національній та іноземній валюті, як поточні так і інші, електронні гроші та грошові кошти в дорозі. До змішаних активів відноситься: фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість, векселі отримані, розрахунки з іншими дебіторами. Необхідно чітко приписати у яких випадках змішані активи відносяться до монетарних, адже це сприятиме підвищенню ліквідності активів підприємства та його платоспроможності
Критерії віднесення дебіторської заборгованості до монетарної	Має важливе значення чітке визначення якою є дебіторська заборгованість монетарною чи немонетарною, адже це впливає на ліквідність активів суб'єктів господарювання
Ранжування дебіторської заборгованості за терміном погашення	Доцільно здійснювати для підвищення контролю за дебіторською заборгованістю з метою забезпечення платоспроможності підприємства
Порядок створення резерву сумнівних боргів	Визначити строки проведення інвентаризації дебіторської заборгованості та порядок нарахування резерву сумнівних боргів. Зазначити термін і на підставі чого нараховується резерв сумнівних боргів. Методи нарахування резерву сумнівних боргів: 1) на підставі платоспроможності окремих дебіторів; 2) на підставі класифікації заборгованості за терміном її виникнення
Порядок списання дебіторської заборгованості	Зазначаються критерії віднесення дебіторської заборгованості до безнадійної, а також передбачити термін протягом якого безнадійна заборгованість обліковується на позабалансовому рахунку: 1) протягом 3 -х років, 2) протягом 5-ти років

Таким чином, основними елементами облікової політики ТОВ «Побузький завод абразивів» є склад монетарних активів та умовами віднесення змішаних активів до монетарних. В обліковій політиці щодо змішаних активів необхідно чітко прописати умови, за яких такі активи є монетарними, а за яких немонетарними. Саме в договорах прописуються умови оплати за товари, роботи, послуги. Тому доцільно розглянути основні види договорів, які можуть укладатися між суб'єктами господарювання. Порядок укладання, істотні умови та розірвання договорів регулюється положеннями Цивільного кодексу України. В суттєвих умовах договорів (купівлі-продажу, поставки, підряду, послуг) необхідно чітко прописувати умови погашення та порядок здійснення розрахунків. Необхідно в першу чергу звернути увагу на порядок здійснення розрахунків та форми оплати за реалізовані товари, роботи, послуги. В залежності саме від вищеперерахованих умов дебіторська заборгованість буде відноситися або до монетарної, або до немонетарної.

Для суб'єкта господарювання важливим є вірогідність отримання дебіторської заборгованості в повній сумі у визначений в договорі період. Практична діяльність ТОВ «Побузький завод абразивів» свідчить, що чим більший строк не погашення дебіторської заборгованості, тим нижча вірогідність її одержання взагалі. Узагальнення інформації про складові змішаних активів ТОВ «Побузький завод абразивів» здійснюється в регістрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності. Інформація накопичена в первинних документах про дебіторську заборгованість узагальнюється в Журналі 3, відомості аналітичного обліку 3.1 та 3.2. Відповідно до п. 29.5 Методичних рекомендацій відомість 3.1 призначена для аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, що відображаються на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», крім заборгованості, яка забезпечена векселем. Відомість 3.2 призначена для аналітичного обліку поточної дебіторської

заборгованості (з підзвітними особами, за авансами виданими, за претензіями, за відшкодуванням завданих збитків та за іншими операціями).

Облік основних засобів на ТОВ «Побузький завод абразивів» складається з таких частин: введення в експлуатацію об'єктів основних засобів; поліпшення та ремонту об'єктів основних засобів; переведення основних засобів до необоротних активів і груп вибуття при реалізації; ліквідації об'єктів основних засобів; нарахування амортизації основних засобів. Первинний, синтетичний та аналітичний облік основних засобів в основному відповідає вимогам, але система бухгалтерського обліку потребує певного удосконалення.

Так, на підставі проведених досліджень, були виявлені наступні недоліки:

- у первинних документах з обліку основних засобів часто не всі реквізити заповнені, значна кількість інвентарних карток мають тільки електронний вигляд;

- на підприємстві не використовується рахунок 286 згідно з законодавством переведення основних засобів до необоротних активів і груп вибуття при реалізації;

- внутрішнє переміщення об'єктів не завжди оформлюється Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів тощо;

- використовуються документи для обліку основних засобів які більшість підприємств використовує для обліку запасів (М-4 та ін.).

Бухгалтерський облік нематеріальних активів ведуть поетапно. При оприбуткуванні нематеріального активу на підприємстві оформляється Акт введення в господарський оборот права інтелектуальної власності у складі НА (типова форма № НА-1). Акт застосовується:

- для оформлення зарахування до складу нематеріальних активів окремих об'єктів;

- для обліку вводу їх в експлуатацію, за винятком тих випадків, коли введення об'єктів в дію повинно, у відповідності з існуючим законодавством, оформлятися в особливому порядку; підрозділу (відділу, дільниці) в інший.

Для оформлення вибуття окремих об'єктів нематеріальних активів застосовують Акт вибуття (ліквідації) права інтелектуальної власності у складі НА (типова форма № НА-3). Документ застосовується для оформлення вибуття нематеріальних активів при повному або частковому їх списанні. Акт складається у двох примірниках комісією, призначеною керівником підприємства, затверджується керівником або особою, на те уповноваженою. Для нарахування амортизації нематеріальних активів та відображення її в обліку застосовують «Відомість обліку нематеріальних активів і нарахування амортизації» (форма № ВНА-1). Нарухування амортизації нематеріальних активів (крім права постійного користування земельною ділянкою) здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством/установою (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс). Нематеріальні активи з невизначеним строком корисного використання амортизації не підлягають.

Облік надходження запасів на підприємство, їх вибуття, внутрішнє переміщення, інвентаризація, уцінка тощо оформляються типовими документами, які затверджені Держкомстатом. Якщо для оформлення господарської операції типових форм документів немає, то підприємство самостійно складає первинні документи, враховуючи те, що вони повинні містити обов'язкові реквізити. Форми й види документів відповідно до коментованих Рекомендацій активно застосовують в господарській діяльності підприємства. З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання первинних документів наказом підприємства встановлюється графік документообігу, в якому зазначаються дата створення або одержання документів від інших підприємств та організацій, дата прийняття їх до обліку, дата передання в обробку і архів.

Запаси на ТОВ «Побузький завод абразивів» зберігаються у спеціалізованих та інших місцях (склади, комори тощо) зберігання. Приймання, зберігання, відпуск та облік запасів на складах здійснює матеріально відповідальна особа (МВО). Керівник підприємства відповідно до Закону про бухоблік затверджує перелік посадових осіб, яких наділяє правом підпису

документів на отримання та відпуск запасів, давати дозвіл на вивезення запасів та отримання їх від інших підприємств. МВО у місцях зберігання запасів ведуть кількісний облік руху запасів.

У місцях зберігання кожна однорідна група запасів позначається матеріальним ярликом (ф. М-16). При обліку запасів на складах можна користуватися картками складського обліку (ф. М-16). Картки складського обліку оформляє МВО (1 прим.) на основі первинних документів. У визначений термін МВО звітуються перед бухгалтерською службою, подаючи матеріальний звіт (ф. М-19) з доданими первинними документами, який відображає рух запасів та їх залишки на складі на кінець звітного періоду.

Бухгалтерія забезпечує дотримання правил ведення обліку запасів на складі в терміни, встановлені керівником підприємства. Перевірка фактичної наявності запасів, їх стану та умов зберігання здійснюється інвентаризацією. Особливу увагу слід приділити питанню організації бухобліку запасів, розподілу обов'язків та відповідальності за якість обробки документів.

Бухгалтерія перевіряє одержані первинні документи за формою і змістом (наявність обов'язкових реквізитів, відповідність господарчій чинному законодавству, логічний зв'язок окремих показників та правильність арифметичних підрахунків). Після цього складаються облікові реєстри аналітичного та синтетичного обліку.

Аналітичний облік запасів ведеться у розрізі місць зберігання, матеріально відповідальних осіб та видів запасів. Синтетичний облік наявності та руху запасів здійснюється у гривнях на рахунках обліку запасів за Планом рахунків.

3.2 Податковий облік активів на ТОВ «Побузький завод абразивів»

Зараз об'єктом обкладення податком на прибуток є фінансовий результат, визначений у фінансовій звітності згідно з П(С)БО або МСФЗ і відкоригований на різниці, встановлені ПКУ (п.п. 134.1.1 цього Кодексу). Причому ТОВ «Побузький завод абразивів» є малодохідним платником, тому

не здійснює коригувань на такі різниці. Тому податковий облік ОЗ на досліджуваному підприємстві ґрунтується виключно на даних бухгалтерського обліку. Окремий податковий облік ОЗ у порядку, передбаченому п. 138.3 ПКУ ТОВ «Побузький завод абразивів» не веде. Дані податкового обліку йому знадобляться для того, щоб відкоригувати бухгалтерський фінрезультат на «амортизаційні» різниці.

Зазначимо, що формування первісної вартості ОЗ до таких різниць не призводить. Сформована за правилами бухгалтерського обліку первісна вартість об'єкта ОЗ застосовується і для податкових цілей.

ТОВ «Побузький завод абразивів» є платником ПДВ, при купівлі об'єкту ОЗ в іншого платника ПДВ, збільшує свій податковий кредит на суму «вхідного» ПДВ за цим об'єктом, незалежно від того, в яких цілях він планує використати придбане. Такий податковий кредит підтверджувала податкова накладна, складена постачальником і зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі - ЄРПН). Датою збільшення податкового кредиту є дата здійснення першої з подій:

- або дата перерахування передоплати за об'єкт ОЗ,
- або дата отримання ОЗ.

В тих випадках, коли ТОВ «Побузький завод абразивів» використав придбані ОЗ у негосподарських або в неоподатковуваних операціях, раніше відображений податковий кредит компенсує податковими зобов'язаннями з ПДВ..

При негосподарському/необ'єктному/неоподатковуваному використанні ОЗ, які придбані без ПДВ, податкові зобов'язання досліджуване підприємство не нараховує. Так ТОВ «Побузький завод абразивів» за грошові кошти на умовах передоплати придбало вантажний автомобіль вартістю 240000 грн. (у тому числі ПДВ - 40000 грн.). Витрати на реєстрацію автомобіля в сервісному центрі МВС склали 600 грн. (без ПДВ).

Крім того, ТОВ «Побузький завод абразивів» за грошові кошти (з подальшою оплатою) придбало верстат фрезерний вартістю 30000 грн. (у тому

числі ПДВ - 5000 грн.). Витрати на монтаж і налагодження верстата склали 3500 грн. (без ПДВ).

Придбані ОЗ ТОВ «Побузький завод абразивів» використовує в господарській діяльності в оподатковуваних операціях. Як означені операції відображені в обліку підприємства, наведено в таблиці 3.2

Таблиця 3.2.

Бухгалтерський і податковий облік ПДВ придбання ОЗ ТОВ «Побузький завод абразивів» за національну валюту

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
Передоплата				
1	Перераховано передоплату за автомобіль	371	311	240000,00
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	644/ПДВ	40000,00
		641/ПДВ	644/1	40000,00
3	Отримано від постачальника автомобіль	152	631	200000,00
4	Списано суму відображеного раніше податкового кредиту з ПДВ	644/ПДВ	631	40000,00
5	Відображено залік заборгованостей	631	371	240000,00
6	Перераховано платежі, пов'язані з реєстрацією автомобіля в сервісному центрі МВС	377	311	600,00
7	Віднесено на збільшення первісної вартості автомобіля витрати на реєстрацію	152	377	600,00
8	Введено в експлуатацію вантажний автомобіль	105	152	200600,00
9	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09*	—	09	200600,00
Постоплата				
1	Отримано верстат	152	631	25000,00
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	631	5000,00
		641/ПДВ	644/1	5000,00
3	Включено в первісну вартість верстата витрати на монтаж і налагодження	152	631	3500,00
4	Сплачено вартість монтажу і налагодження	631	311	3500,00
5	Введено в експлуатацію верстат	104	152	28500,00
6	Перераховано кошти в оплату вартості придбаного верстата	631	311	30000,00
7	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09	—	09	28500,00

Проводити операції з використанням ПДВ-рахунку ТОВ «Побузький завод абразивів» як платник ПДВ може з дати його ПДВ-реєстрації. Ось тільки зводяться вони лише до поповнення такого рахунку «живими» грошима:

Оскільки як платник ПДВ підприємство зареєстрованих до 01.02.2015 р., то з 01.02.2015 р.

- або для збільшення суми регліміту;
- або для сплати до бюджету погоджених податкових зобов'язань (ПЗ) за підсумками звітного періоду чи за результатами подання уточнюючих розрахунків (УР).

Усі інші операції (перерахування ПЗ до бюджету, повернення надміру сплачених коштів до бюджету тощо) перебувають під контролем Казначейства.

Незважаючи на це, сам ПДВ-рахунок і кошти, які на ньому знаходяться, належать ТОВ «Побузький завод абразивів» - платникові ПДВ, тобто є його активами. Тому всі операції, які проходять з використанням такого рахунку, платник ПДВ повинен фіксувати в бухобліку. Для цих цілей Мінфін рекомендує відкрити окремий субрахунок 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» Єдине, що може зробити платник ПДВ з ПДВ-рахунком самостійно, — це його поповнити. Причому виключно зі свого поточного рахунку. Зарахування коштів на ПДВ-рахунок слід відобразити проводкою: Дт 315 — Кт 311 «Поточні рахунки в національній валюті». Але коли відображати поповнення ПДВ-рахунку в бухобліку? На жаль, ані ПКУ, ані Порядок № 569 на це запитання надати відповіді не можуть.

На наш погляд, потрібно відштовхуватися від дати зарахування коштів на ПДВ-рахунок, оскільки саме із цієї миті відповідна сума буде доступна для погашення ПДВ-зобов'язань за декларацією або за УР.

Повернення надміру перерахованих коштів в податкових операціях досліджуваного підприємства також має свої особливості. Фактично тут ідеться про ті грошові суми, які «зависли» на ПДВ-рахунку. Так, ТОВ «Побузький завод абразивів» перерахувало гроші на ПДВ-рахунок для збільшення регліміту і залишило їх там для сплати ПЗ поточного періоду. Але за результатами

подання ПДВ-декларації утворилося від'ємне значення - і гроші не списалися на сплату податку.

Процедура повернення таких коштів проста: ТОВ «Побузький завод абразивів» подає у складі ПДВ-звітності додаток Д4 (заяву на повернення). Але тільки при виконанні умов, прописаних у п. 200.6 ПКУ (дотримання розміру регліміту і співвідношення суми ПДВ у зареєстрованих ПН і задекларованих ПЗ).

За результатами розгляду заяви підприємства Казначейство за вказівкою податківців перерахує кошти ТОВ «Побузький завод абразивів» на поточний рахунок (Дт 311 — Кт 315). Підставою для відображення таких операцій у бухобліку є бухдовідка, складена на підставі Витягу за формою J/F 1401903. Списання суми погоджених ПЗ за результатами звітного періоду або суми ПДВ, зазначеної в «збільшуючих» УР, — прерогатива виключно Казначейства.

Для відображення такої операції в бухобліку до субрахунку 641 відкривають аналітичний рахунок «Розрахунки за ПДВ в СЕА ПДВ». Далі на дату списання ПЗ до бюджету роблять проводку: Дт 641/ПДВ — Кт 315.

Ця операція проводиться без участі ТОВ «Побузький завод абразивів» - платника ПДВ. При цьому дата її здійснення чітко не визначена. Тому її доводиться з'ясувати самостійно. Це зробити нескладно, достатньо зайти в Електронний кабінет. Для підтвердження здійснення такої операції бухгалтер досліджуваного підприємства складає бухдовідку. А до неї вже додає Витяг за формою J/F 1401903.

Також як об'єкт податкового обліку підприємством обліковується повернення надміру сплачених коштів з бюджету. Фактично це сума переплати з ПДВ, яка утворилася:

- в результаті подання «зменшуючих» УР;
- через помилкову сплату штрафних санкцій і пені;
- внаслідок помилкової сплати погоджених ПЗ на бюджетний рахунок.

Кошти, надміру сплачені до бюджету з ПДВ-рахунку, підлягають поверненню виключно на ПДВ-рахунок. Для цього ТОВ «Побузький завод

абразивів» подає заяву податківцям у довільній формі. У бухобліку така операція відображається проводкою, «зворотною» списанню погоджених ПЗ до бюджету: Дт 315 — Кт 641/ПДВ. Враховуючи те, що цю операцію Казначейство проводить без участі платника ПДВ, про дату повернення надміру сплачених коштів з бюджету на ПДВ-рахунок останньому доводиться дізнатися:

- або через Електронний кабінет;
- або отримавши Витяг за формою J/F 1401903.

На дату отримання коштів з бюджету робимо проводку: Дт 311 — Кт 641/ПДВ. Підстава для цього — банківська виписка. Зведемо все вищенаведене до таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Бухгалтерський облік руху коштів на ПДВ-рахунку ТОВ «Побузький завод абразивів»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		дебет	кредит
1	Поповнення ПДВ-рахунку грошовими коштами (для сплати погоджених ПЗ або збільшення регліміту)	315	311
2	Списання коштів з ПДВ-рахунку для сплати ПЗ за звітною декларацією або «збільшуючим» УР, а також у рахунок погашення податкового боргу з ПДВ	641/ПДВ	315
3	Повернення надміру перерахованих коштів з ПДВ-рахунку на поточний рахунок (на підставі додатка Д4)	311	315
4	Повернення надміру сплачених ПЗ з бюджету на ПДВ-рахунок (на підставі заяви згідно зі <u>ст. 43 ПКУ</u>)	315	641/ПДВ

Таким чином, дослідивши організацію бухгалтерського і податкового обліку активів ТОВ «Побузький завод абразивів», ми з'ясували, що існують певні недоліки в обліковій політиці підприємства, а саме:

- враховуючи значення монетарних активів, пропонуємо виокремити окремий розділ «Монетарні та змішані активи» в другому розділі Положення про облікову політику, який буде включати наступні пункти: «Монетарні активи в національній валюті»; «Монетарні активи в іноземній валюті»; «Змішані активи як об'єкти бухгалтерського обліку».

- у первинних документах з обліку основних засобів часто не всі реквізити заповнені, значна кількість інвентарних карток мають тільки електронний вигляд;
- на підприємстві не використовується рахунок 286 згідно з законодавством переведення основних засобів до необоротних активів і груп вибуття при реалізації;
- внутрішнє переміщення об'єктів не завжди оформлюється Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів тощо;
- використовуються документи для обліку основних засобів які більшість підприємств використовує для обліку запасів (М-4 та ін.).
- необхідно розмежовувати грошові кошти, що зберігаються в банку.

Незважаючи на це, сам ПДВ-рахунок і кошти, які на ньому знаходяться, належать ТОВ «Побузький завод абразивів» - платникові ПДВ, тобто є його активами. Тому всі операції, які проходять з використанням такого рахунку, платник ПДВ повинен фіксувати в бухобліку. Для цих цілей Мінфін рекомендує відкрити окремий субрахунок 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті», хоча підприємство його не використовує.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ НА ТОВ «ПОБУЗЬКИЙ ЗАВОД АБРАЗИВІВ»

4.1 Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання і процесів виробництва на підприємстві

Роботодавець в особі ТОВ «Побузький завод абразивів», відповідно до Кодексу законів про працю України та Закону України «Про охорону праці», зобов'язаний створювати на робочому місці кожного працівника умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечувати додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення нормативно-правових актів з охорони праці. Служба охорони праці на підприємств не створена, оскільки штат працівників налічує менше 50, тому функції цієї служби у порядку сумісництва виконує керівник підприємства, пройшовши перевірку знань з охорони праці відповідними державними службами.

Керівник підприємства, як спеціаліст служби охорони праці у разі виявлення порушень охорони праці має право:

- вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;
- зупиняти роботу виробництва, ділянки, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працівників;
- притягувати до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці.

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» та Кодексу законів про працю створення безпечних і здорових умов праці на виробництві

покладено на роботодавця, він не має права вимагати від працівників виконання роботи в умовах, що не відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

Шкідливий виробничий фактор виробничий фактор, вплив якого може призвести до погіршення стану здоров'я зниження працездатності працівника. Небезпечний виробничий фактор — виробничий фактор, дія якого за певних умов може призвести до травм або іншого раптового погіршення здоров'я працівника.

Наслідком дії несприятливих виробничих факторів може бути професійне захворювання — патологічний стан людини, обумовлений роботою і пов'язаний з надмірним напруженням організму або несприятливою дією шкідливих виробничих факторів.

Враховуючи особливості діяльності професії бухгалтера у приміщенні бухгалтерії підприємства ТОВ «Побузький завод абразивів» наявні лише фізичні та психофізіологічні, до останніх можна віднести нервово-психічні перевантаження (розумове перенапруження, перенапруження органів чуття, монотонність праці, емоційні перевантаження). Фізичних значно більше:

- підвищені чи знижені барометричний тиск, вологість, іонізація та рухомість повітря;
- небезпечне значення напруги в електричному колі; підвищена напруженість електричного чи магнітного полів;
- відсутність чи нестача природного світла;
- недостатня освітленість робочої зони; підвищена яскравість світла; пряме та відбите випромінювання, що створює засліплюючу дію.
- підвищена запиленість та загазованість повітря робочої зони;
- підвищена чи знижена температура поверхонь устаткування, матеріалів чи повітря робочої зони;

Розглянемо найбільш значущі фактори більш детально, так багато співробітників бухгалтерії пов'язані з впливом таких психофізіологічних факторів, як розумова перенапруга, перенапруження зорових і слухових

аналізаторів, монотонність праці, емоційні перевантаження. Вплив зазначених несприятливих факторів призводить до зниження працездатності та підсилюється втомою. Поява і розвиток втоми пов'язані зі змінами, які виникають під час роботи в центральній нервовій системі, з гальмівними процесами в корі головного мозку. Наприклад сильне зорове перенапруження викликає труднощі з розпізнаванням кольірних сигналів, знижує швидкість сприйняття кольору, гостроту зору, зорову адаптацію, порушує сприйняття візуальної інформації, зменшує на 5 - 12% продуктивність праці. Тривала дія шуму, який є наслідком роботи комп'ютерної техніки може знижувати продуктивність праці до 30%.

Статистика медичних обстеження офісних працівників вказує, що на другому місці знаходяться випадки, пов'язані з дією електричного струму.

Електричні установки, до яких відноситься практично все офісне комп'ютерне обладнання, що знаходиться у бухгалтерії підприємства ТОВ «Побузький завод абразивів» представляють для людини велику потенційну небезпеку, так як в процесі експлуатації або проведенні профілактичних робіт працівник може торкнутися частин, що знаходяться під напругою.

Небезпеку представляють струмоведучі провідники, корпуси стійок обладнання і іншого устаткування, яке може знаходитись під напругою в результаті пошкодження (пробою) ізоляції та не подавати будь-яких сигналів, які попереджають людину про небезпеку. Реакція людини на електричний струм виникає лише при протіканні останнього через тіло людини. Виключно важливе значення для запобігання електротравмотизма має правильна організація обслуговування діючих електроустановок.

5.2 Заходи спрямовані на зменшення шкідливого впливу найбільш вагомих факторів

Як було вказано раніше, в приміщенні бухгалтерії потенційно небезпечними є персональні комп'ютери, периферійні пристрої, інше

устаткування, світильники, електропроводи та кабелі, які за виконанням і ступенем захисту мають відповідати класу зони, мати апаратуру захисту від струму короткого замикання та інших аварійних режимів. Таке обладнання на жаль відсутнє в бухгалтерії підприємства ТОВ «Побузький завод абразивів», що значно знижує рівень безпеки під час роботи у приміщенні. Усунути даний недолік можна встановленням в електромережу приміщення автоматичних вимикачів типу ВА.

Також хочу зазначити відсутність в електромережі нульового захисного провідника, що є прямим порушенням вимог електробезпеки, оскільки Під час монтажу та експлуатації ліній електромережі необхідно повністю унеможливити виникнення електричного джерела загоряння внаслідок короткого замикання та перевантаження проводів, обмежувати застосування проводів з легкозаймистою ізоляцією і, за можливості, застосовувати негорючу ізоляцію. Лінія електромережі для живлення персональних комп'ютерів і периферійних пристроїв повинна бути виконана як окрема групова трипровідна мережа шляхом прокладання фазового, нульового робочого та нульового захисного провідників. Нульовий захисний провідник використовується для заземлення (занулення) електроприладів. Не допускається використовувати нульовий робочий провідник як нульовий захисний провідник. Нульовий захисний провідник прокладається від стійки групового розподільного щита, розподільного пункту до розеток електроживлення. Не допускається підключати на щиті до одного контактного затискача нульовий робочий та нульовий захисний провідники. Площа перерізу нульового робочого та нульового захисного провідника в груповій трипровідній мережі має бути не менше площі перерізу фазового провідника. Усі провідники мають відповідати номінальним параметрам мережі та навантаження, умовам навколишнього середовища, умовам розподілу провідників, температурному режиму та типам апаратури захисту.

Персональні комп'ютери і периферійні пристрої повинні підключатися до електромережі тільки за допомогою справних штепсельних з'єднань і

електророзеток заводського виготовлення. У штепсельних з'єднаннях та електророзетках, крім контактів фазового та нульового робочого провідників, мають бути спеціальні контакти для підключення нульового захисного провідника. Їхня конструкція має бути такою, щоб приєднання нульового захисного провідника відбувалося раніше, ніж приєднання фазового та нульового робочого провідників. Порядок роз'єднання при відключенні має бути зворотним. Не допускається підключати персональні комп'ютери та периферійні пристрої до звичайної двопровідної електромережі, в тому числі з використанням перехідних пристроїв.

Наступним не менш значущим фактором є режими праці та відпочинку, так при організації праці, що пов'язана з використанням персональних комп'ютерів, для збереження здоров'я працюючих, запобігання професійним захворюванням і підтримки працездатності слід передбачити внутрішньозмінні регламентовані перерви для відпочинку. Внутрішньозмінні режими праці і відпочинку мають передбачати додаткові нетривалі перерви в періоди, що передують появі об'єктивних і суб'єктивних ознак стомлення і зниження працездатності. За основну роботу з персональним комп'ютером слід вважати таку, що займає не менше 50% часу впродовж робочої зміни.

Протягом дня мають передбачатися:

- перерви для відпочинку і вживання їжі (обідні перерви);
- перерви для відпочинку і особистих потреб (згідно з трудовими нормами);
- додаткові перерви, що вводяться для окремих професій з урахуванням особливостей трудової діяльності.

Тривалість обідньої перерви визначається чинним законодавством про працю і Правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Також необхідно встановити такі внутрішньозмінні режими праці та відпочинку при роботі з ЕОМ при 8-годинній денній робочій зміні в залежності від характеру праці:

- для операторів персональних комп'ютерів слід призначати регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 15 хвилин через кожні дві години;
- для операторів комп'ютерного набору слід призначати регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 10 хвилин після кожної години роботи за персональним комп'ютером.

У всіх випадках, коли виробничі обставини не дозволяють застосувати регламентовані перерви, тривалість безперервної роботи з персональним комп'ютером не повинна перевищувати 4 години.

З метою зменшення негативного впливу монотонності є доцільним застосовувати чергування операцій усвідомленого тексту і числових даних (зміна змісту роботи), чергування вводу даних та редагування текстів. Для зниження нервово-емоційного напруження, стомлення зорового аналізатору, поліпшення мозкового кровообігу, подолання несприятливих наслідків гіподинамії, запобігання втоми доцільні деякі перерви використовувати для виконання комплексу вправ. В окремих випадках — при хронічних скаргах працюючих на зорове стомлення, незважаючи на дотримання санітарно-гігієнічних вимог до режимів праці і відпочинку, а також застосування засобів локального захисту очей — слід застосовувати індивідуальний підхід до обмеження часу робіт з персональним комп'ютером, зміни характеру праці, чергування з іншими видами діяльності, не пов'язаними з персональним комп'ютером. Активний відпочинок має полягати у виконанні комплексу гімнастичних вправ, спрямованих на зняття нервового напруження, м'язове розслаблення, відновлення функцій фізіологічних систем, що порушуються протягом трудового процесу, зняття втоми очей, поліпшення мозкового кровообігу і працездатності.

ВИСНОВКИ

Вивчення питань виникнення, розвитку і формування облікової категорії активи, їх класифікації дає підстави зробити ряд висновків. Дослідження історичних аспектів розвитку категорії активи показало, що формування цієї категорії пройшло довгий шлях еволюції разом з розвитком економічної науки. Сучасній категорії «актив» на території України, як і у Західній Європі, відповідали такі терміни як «майно», «матеріальні цінності», «інвентар», «власність». Вчені та науковці в різні періоди трактували категорію «актив» по-різному. Причиною цього було відсутність єдиного підходу до складових лівої частини балансу. Крім того, нерозуміння сутності економічної, юридичної та іншої термінології сприяло формуванню таких визначень, які не відображають сутність категорії «активи», або ж розкривають його частково.

Аналіз теоретичних досліджень показав, що досі не сформовано єдиного підходу до трактування поняття «актив». Більшість авторів не повністю розкривають економічну сутність і природу даного поняття, а лише визначають їх призначення, не надаючи чіткого тлумачення. Інші автори трактують його занадто широко. Дана проблема призводить до неоднозначності та суперечливості трактувань понять та спричиняє проблемні питання в діяльності підприємств.

Таким чином, у другому розділі дипломної роботи були розглянуті виробничо-економічні особливості ТОВ «Побузький завод абразивів» та його фінансове становище, які свідчать, що:

- ТОВ «Побузький завод абразивів» - це спеціалізоване підприємство яке проводить діяльність з виробництва абразивних виробів, добування піску, гравію, глини і каоліну
- форма власності та організаційно-правова форма – Товариство з обмеженою відповідальністю;
- ліквідність є задовільною, підприємство має ліквідний баланс;

- рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності має тенденцію до підвищення. Це означає, що ТОВ «Побузький завод абразивів» має можливість самостійно приймати рішення щодо господарської діяльності.

Рентабельність реалізованих послуг збільшується у 2019 році, що свідчить про підвищення ефективності господарської діяльності товариства.

Через те, що 2019 році підприємство отримало чистий прибуток в сумі 154,9 тис. грн, в порівнянні зі збитком в 2018 році, який становив 104, 2 тис. грн, слід оцінити високою оцінкою більшість показників рентабельності, власний капітал товариства зростає й тим самим сприяє розширенню діяльності. Аналогічна ситуація й з коефіцієнтом економічного зростання;

- фінансова стійкість є задовільною у 2018 й 2019 роках; динаміка власних обігових коштів є позитивною. У 2019 році було відмічено зростання на 231,6 тис. грн. Ситуація є позитивною із коефіцієнтом забезпечення оборотних коштів власними коштами. У товариства нема проблем з перетворенням активів у ліквідні кошти;

- в ліквідності підприємства ТОВ «Побузький завод абразивів» істотних змін не сталося. Так у 2019 році становище з абсолютною ліквідністю залишилося на рівні 2018 року. Підприємство взмозі погашати свої борги перед кредиторами за рахунок погашеної дебіторської заборгованості.

В третьому розділі, дослідивши організацію бухгалтерського та податкового обліку активів ТОВ «Побузький завод абразивів», ми з'ясували, що існують певні недоліки в обліковій політиці підприємства, а саме:

- враховуючи значення монетарних активів, пропонуємо виокремити окремий розділ «Монетарні та змішані активи» в другому розділі Положення про облікову політику, який буде включати наступні пункти: «Монетарні активи в національній валюті»; «Монетарні активи в іноземній валюті»; «Змішані активи як об'єкти бухгалтерського обліку».
- у первинних документах з обліку основних засобів часто не всі реквізити заповнені, значна кількість інвентарних карток мають тільки електронний вигляд;

- на підприємстві не використовується рахунок 286 згідно з законодавством переведення основних засобів до необоротних активів і груп вибуття при реалізації;
- внутрішнє переміщення об'єктів не завжди оформлюється Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів тощо;
- використовуються документи для обліку основних засобів які більшість підприємств використовує для обліку запасів (М-4 та ін.).
- необхідно розмежовувати грошові кошти, що зберігаються в банку.

Сам ПДВ-рахунок і кошти, які на ньому знаходяться, належать ТОВ «Побузький завод абразивів» як платникові ПДВ, тобто є його активами. Тому всі операції, які проходять з використанням такого рахунку, платник ПДВ повинен фіксувати в бухобліку. Для цих цілей Мінфін рекомендує відкрити окремий субрахунок 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті», хоча підприємство його не використовує.

Розглянувши у четвертому розділі організацію охорони праці на ТОВ «Побузький завод абразивів», ми можемо зробити висновок, що підприємство приділяє особливу увагу аналізу та запобіганню небезпечним виробничим випадкам, ми прийшли до висновків, що підприємство виділяє певні кошти на засоби гігієни (мило, рушники, інші миючі засоби). Також виділяються кошти на медико-санітарні засоби. З робітниками підприємства щоквартально проводяться семінари щодо правильної організації на підприємстві техніки безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Жиглей І.В. Становлення та розвиток бухгалтерського обліку як значимої для суспільства науки: аналіз англомовної періодичної літератури / І.В. Жиглей // Міжнародний збірник наукових праць, 2009. – Випуск 3 (15). – С. 126-137, с. 126.
2. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учебн. пособие для вузов / Я.В. Соколов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с., с. 36.
3. Бухгалтерський облік: історичний аспект. Результати дисертаційних досліджень Житомирської наукової бухгалтерської школи: [монографія] / за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 620 с., с. 329.
4. Пачоли Л. Трактат о счетах и записях / Л. Пачоли. – Минск: Финансы, учет, аудит, 1996. – 160 с., с. 18.
5. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку: [навчальний посібник] / Ф.Ф. Бутинець. – Ж.: ЖІТІ, 1998. – 320 с., с. 51
6. Пушкар М.С. Історія обліку та контролю господарської діяльності: [навч. посібник] / Пушкар М.С., Гавришко Н.В., Романів Р.В. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 223 с., с. 46.
7. Слоущ Н.Д. Простая и двойная бухгалтерия в 8 дней / Н.Д. Слоущ. – Одесса, 1893., с. 10.
8. Соколов Я.В. История бухгалтерского учета: учебник / Я.В. Соколов, В.Я. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 272 с., с. 195.
9. Стахов А.Ю. Бухгалтерский баланс. Международные и российские стандарты / А.Ю. Стаханов. – М. ООО —Прессл, 1999. – 160 с., с. 29
10. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні від 03.04.1993 р. № 250 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/250-93-%D0%BF>
11. Бухгалтерський облік: історичний аспект. Результати дисертаційних досліджень Житомирської наукової бухгалтерської школи: [монографія] / за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 620 с., с. 339.

12. Кузьмін Дн.Л. Бухгалтерський облік і контроль процесу придбання майна: теорія і методика: дис. канд. ек. наук: 08.00.09 / Дн. Л.Кузьмін. – Житомир, 2011. – 187 с.

13. Закон України —Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>

15. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=435-15>

16 Закон України —Про оцінку майна, майнових прав, професійну оціночну діяльність в Україні від 12.07.01 р. 2658-III зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>

17. Горецька Л.Л. Економічна природа активів: обліковий аспект / Л.Л. Горецька // Вісник ЖІТІ. Серія: Економічні науки. – 2002. – № 20. – С. 49-57.

18. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с., с. 496.

19. Аринушкин Н.С. Инвентарь. Юридическое и бухгалтерское значение инвентаря. Инвентарь по германскому и русскому праву / Н.С. Аринушкин. – Самара, 1912., – С. 779-796.

20. Економічна енциклопедія: [у трьох томах. Т. 1] / Редкол.: С.В. Мочерний та ін. – К.: Видавничий центр —Академія, 2000 – 864 с., с. 29.

21. Золотарьов В.Г. Энциклопедический словарь по экономике / В.Г. Золотарьов. – Мн.: Полыма, 1997. – 571 с., с. 67

22. Економічний словник-довідник / за ред. проф. С.В. Мошенського. – К.: Феміна, 1995. – 368 с., с. 35

23. Малеева А.В. Экономическая сущность активов как объекта управления [Электронные ресурс] / А.В. Малеева, Е.А. Харченко // Вестник СевКавГТУ. Сер. —Экономика. — 2003. — № 3 (11). — Режим доступа: <http://www.science.ncstu.ru/articles/econom/11/06.pdf/file/>

24. Коупленд Т. Стоимость компаний: оценка и управление / Коупленд Т., Коллер Т., Муррин Дж.; пер. с англ. — [3-е изд., перераб. и доп.]. — М.: ЗАО —Олимп-Бизнес, 2005. — 576 с.

25. Оценка стоимости предприятия (бизнеса) / [Грязнова А.Г., Федотова М.А., Эскиндаров М.А., Тазихина Т.В., Иванова Е.Н., Щербакова О.Н.]. — М.: ИНТЕР РЕКЛАМА, 2003. — 544 с., с. 443.

26. Астахов В.П. Теория бухгалтерского учета / В.П. Астахов. — Издательский центр —МарТ, 2000. — 416 с.

27. Большой бухгалтерский словарь / [под ред. А.Н. Азрилияна]. — М.: Институт новой экономики, 1999. — 574 с.

28. Белолипецкий В.Г. Финансы фирмы / В.Г. Белолипецкий; под ред. И.П. Мерзлякова. — М.: ИНФРА-М, 1998. — 298 с.

29. Бухгалтерський словник / [за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця]. — Житомир: ПП —Рута, 2001. — 224 с.

30. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджмента / И.А. Бланк. — К.: —Ника-Центр, 1998. — 480 с.

31. Бабаев Ю.А. Теория бухгалтерского учета: учебник [для студентов вузов, обучающихся по специальности 06.05.00 —Бухгалтерский учет, анализ и аудит] / Бабаев Ю.А., Бородин В.А., Амаглобели Н.Д.; под ред. проф. Ю.А. Бабаева. — [4-е изд., перер. и доп.]. — М.: 2005. — 304 с.

32. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С.Ф. Голов — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 522 с.

33. Малюга Н.М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи / Н.М. Малюга. — Житомир: ЖІТІ, 1998. — 384 с.

34. Никитин В.М. Теория бухгалтерского учета: [курс лекцій] / В.М. Никитин, Д.А. Никитина. – М.: Идательство —Дело и Сервис, 1999. – 320 с.
35. Смитко М.А. Теория бухгалтерського учета: [учебн. пособие] / М.А. Смитко. – Мн.: Мисанта, 2001. – 263 с.
36. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник] / В.Г. Швець. – [3-тє вид., перероб. і доп.] – К.: Знання, 2008. – 535 с.
37. Жиглей І.В. Методи оцінки активів та пасивів, виражених в іноземній валюті / І.В. Жиглей // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2002. – № 20. – С. 78-88,
38. Економічна теорія: політекономія: [підручник] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – 631 с
39. Хендріксен Е.С. Теорія бухгалтерського обліку / Е.С. Хендріксен, М.Ф. Ван Бреда; под. ред. проф. Я.В. Соколова; пер. с англ. – М.: Финанси і статистика, 1997. – 576 с., с. 261.
40. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / С.М. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету 2011. Серія Економіка. – Спецвипуск 33. Частина 2. – С. 215-220, с. 216.
41. Маршалл А. Принципи економіки/ А. Маршал. – Нью-Йорк, 1997. – 319 с., с. 22
42. Диланян Ф.Т. Экономико-правовое соержжание понятий денег, денежного обращения и денежной системы / Ф.Т. Диланян // Право и жизнь. – 2003. – № 53
43. Гальчинський А.С. Теорія грошей: навч.-метод. посібник / А.С. Гальчинський. – К.: Основи, 1996. – 413 с.
44. Аржевітін С.М. Монетарна політика в умовах фінансової кризи/ С.М. Аржевітін // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 14. – С. 45-49
45. Сисоева Л.В. Аналіз фінансових ресурсів та достатності власного капіталу, як рівень фінансової надійності страховика [Електронний ресурс] /

Л.В. Сисоєва. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_43/statti/32.pdf

46. Корягін М.В. Місце еквівалентів грошових коштів у загальній структурі фінансових активів підприємства / М.В. Корягін, О.С. Височан // Вісник Національного університету Львівська Політехніка. – 2007. – № 577. – С. 175-184

47. Євлаш Т. Методичні підходи до класифікації дебіторської заборгованості / Т. Євлаш // Економічний аналіз. – 2010. – № 5. – С. 255-258.

48. Ценклер Н.І. Вдосконалення класифікаційних ознак дебіторської заборгованості та їх значення в підвищенні контрольно-аналітичних функцій обліку / Н.І. Ценклер, П.Б. Кватирка // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2010. – № 29, Ч. 1. – С. 45-48. – Режим доступу до журн.: http://nbuv.gov.ua/Portal/natural/Nvuu/Ekon/2010_29_1/statti/9.htm

49. Пантелеєв В.П., Сніжко О.С. Словник бухгалтера та аудитора/ В.П. Пантелеєв, О.С. Сніжко. – Держ.ком. статистики України, Держ.акад. Статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП —Інформ. – Аналіт. Агентство, 2009. – 239 с.

50. Лукашова І.О. Усунення протиріч у методології бухгалтерського обліку коштів / І.О. Лукашова. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2010_30_1/Lukash.pdf

51. Панщанна О. Проблем обліку грошових коштів на підприємстві / О. Панщанна // Бібліотека онлайн [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=923>

52. Основи охорони праці: Навчальний посібник/За редакцією проф. В.В. Березуцького – Х.:Фах, 2005-480 с.

53. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. «Основи охорони праці»: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. За редакцією М.П. Гандзюка .- К.: Каравела, 2003.- 408 с.

